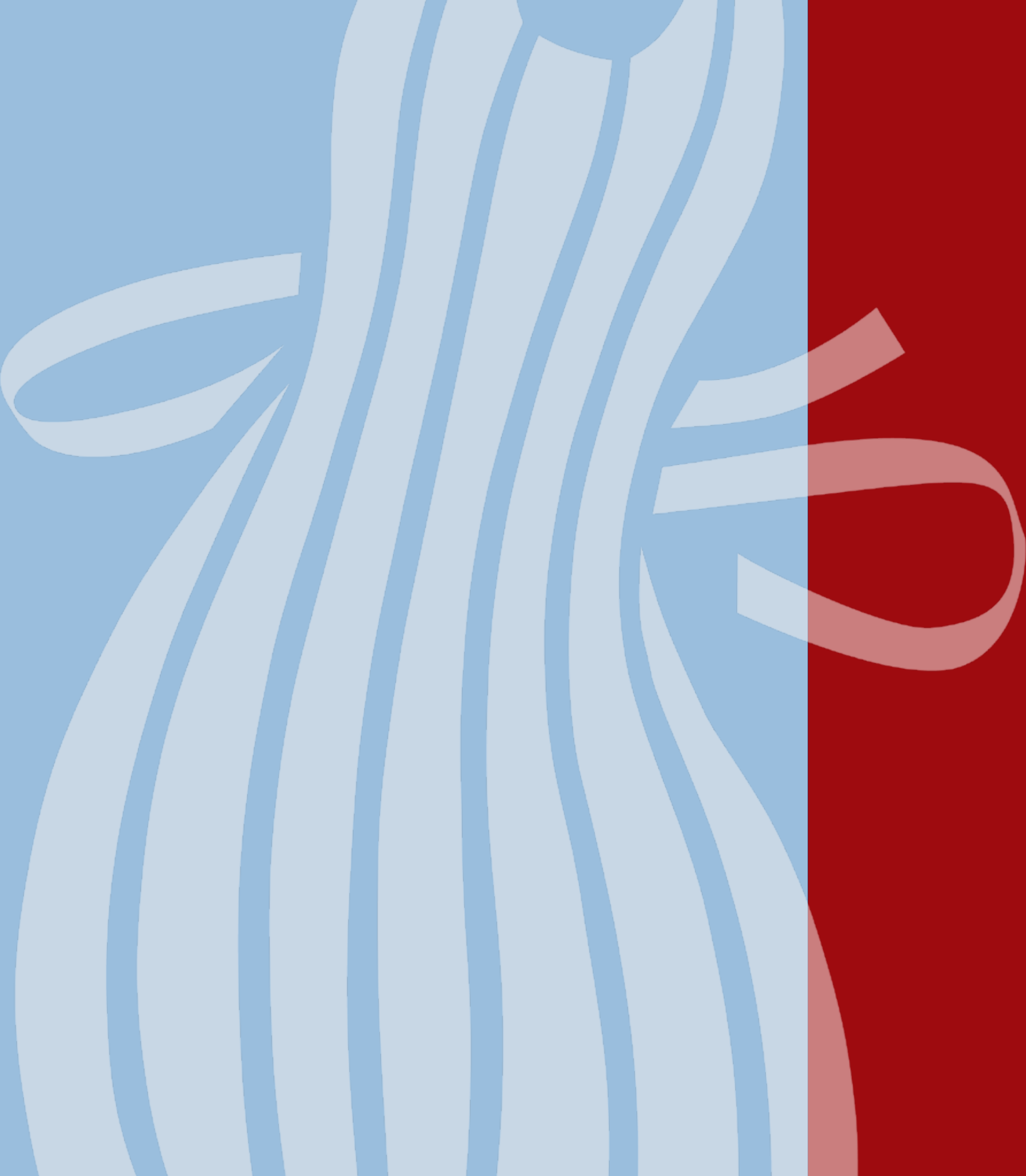

*110 vuotta
marttatoimintaa*

MARTTALIITTO

Vuosikertomus 2009

A large, stylized graphic of a hand holding a ribbon. The hand is composed of several thick, curved lines in shades of blue and white, set against a solid red background. The ribbon is a thick, light blue line that loops and curves around the hand. The overall style is modern and abstract.

MARTTALIITTO | ***110 vuotta marttatoimintaa***

Marttaliitto-konsernin vuosikertomus 2009

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe.....	4
Marttaliitto - 110 vuotta marttatoimintaa.....	5
Vuosi 2009: Martat ja maailma.....	7
Kotitalousneuvonta.....	9
Järjestötoiminta.....	14
Kansainvälinen toiminta.....	16
Perinne- ja kulttuuritoiminta.....	17
Viestintä.....	18
Julkaisut.....	20
Hankkeet.....	22
Hallinto.....	30
Henkilöstö.....	31
Toimisto ja toimihenkilöt.....	32
Ansiomerkit 2009.....	33
Kunniajäsenet.....	35
Järjestöyhteistyö ja muut verkostot.....	36
Talous.....	37
Tuloslaskelma.....	38
Tase.....	39
Marttaliitto-konserni.....	40
Marttapiirit.....	42

Esipuhe

ON RIEMASTUTTAVAA, että marttojen juhluvuotena yhteiskunnassa näkyi laaja kiinnostus kotitaitoihin. Nuoret halusivat ottaa perinteet omakseen ja kehittää niitä eteenpäin. Suomalaiset perusarvot olivat nousussa. Perinteen vaalijoina ja niiden uudistajina martoilla on paljon annettavaa.

Kun maailma koetaan turvattomana, katseet kääntyvät kotiin. Sisustamiseen ja parvekkeen tai pihan laittamiseen käytetään surutta aikaa. Laitetaan ruokaa itse, kutsutaan kylään ystäviä ja sukulaisia. Marjastetaan ja sienestetään. Kokoonnutaan uuden ajan ompeluseuroihin tekemään yksilöllisiä vaatteita ja kodin tekstiilejä vanhaa uudistaen. Suommessakin moni lähtee ryhmään neulomaan yhdessä; ensimmäistä kertaa elämässään sitten kouluaikojen.

Maailmanlaajuisessa talouskriisissä pahin alkaa olla takana, mutta suomalaiskodeissa varaudutaan vielä työttömyysuutisiin. Epävarmuuden aikoina turvaverkoston ja kansalaisyhteiskunnan tarjoama tuki korostuu. Kun työttömyys osuu kohdalle, voi harrastus tuoda sisältöä arkeen. Toimeentulon epävar-

muutta harrastus ei tilkitse, mutta tarjoaa sosiaalista kanssakäymistä. Työtön menettää muutakin kuin säännöllisen palkan, esimerkiksi työpaikan ihmissuhteet. Harrastus ehkäisee eristäytymistä, ja yhteisöllisyys ystävien kesellä antaa voimaa vaihteleviin elämäntilanteisiin.

Omassa arjessamme voimme päättää kulutuksesta ja muista valinnoistamme. Jo noin kolmannes suomalaisista ilmoittaa toteuttavansa eettistä kuluttamista, ainakin satunnaisesti. Ekologisen tietoisuuden voimistuminen on valtavirtaa.

Toivon, että järjestömme olisi hyvän kodin kaltainen: tuttu ja turvallinen, avoin ja helposti lähestyttävä. Toivon, että jokaisessa marttayhdistyksessä, toimintaryhmässä, piirissä ja Marttaliitossa vallitsisi lämmin, kodikas ilmapiiri niin että kenen tahansa on mahdollista löytää henkinen kotinsa marttatoiminnasta ja -liikkeestä.

Merja Siltanen
puheenjohtaja
Marttaliitto ry

Marttaliitto ry - 110 vuotta marttatoimintaa

MARTAT ON KANSALAI SJÄRJESTÖ ja yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka edistää kotien ja perheiden hyvinvointia ja kotitalouden arvostusta sekä tarjoaa jäsenilleen monipuolista toimintaa ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia. Vuonna 2009 Marttaliitto juhli 110. toimintavuottaan. Mottona oli Juhlimme kotona.

KOHTAAMISPAIKKANA KOTI
Kohtaamispaikkana koti -teemalla mar-

tat korostivat yhdessä tekemisen ja yhdessäolon merkitystä. Marttaliiton neuvonta- ja järjestötoiminta vastasi toimintaympäristön haasteisiin nostamalla esille rikasta suomalaista ruokakulttuuria, esittelemällä maakuntaruokia, kampanjoimalla lähiruoan puolesta Mene metsään -teemalla ja ohjaamalla ihmisiä lukemaan pakkausmerkintöjä ja antamaan niistä palautetta. Eettisiin kulutusvalintoihin kiinnitettiin entistä painokkaammin huomiota koko toiminnassa. Piirejä kannustettiin käyttämään kursseilla Reilun kaupan tuotteita.

KUNTAPÄÄTTÄJÄMARTAT KOOLLE
Marttaliiton hallitus kutsui kuntapäätäjämartat keskustelemaan ajankohtaisista asioista 16.5. uuteen Marttakeskukseen. Teemoina olivat mahdollisuus ekologiseen arkeen, kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet, kotitalousopetuksen asema kouluissa ja kädentaito- ja kehittävän toiminnan varmistaminen peruskouluissa ja suomalainen ruokakulttuuri.

Hallitus kutsui juhluvuonna myös lii-

ton sidosryhmien edustajia tutustumaan Marttakeskukseen ja kesällä avattuun Ravintola Marttaan 14.9.

SUKKIA VAUVOILLE
Näyttävän juhluvuoden kampanjan tuloksena kaikki yli 60 000 Suomessa syntynyttä vauvaa sai villasukat – vihreät, siniset tai punaiset. Myös adoptiolapsille lahjoitettiin sukat.

Martat lähtivät innolla mukaan sukkatalkoisiin. Tempaus sai paljon positiivista julkisuutta ja runsaasti kiitosta vauvaperheiltä. Valtakunnallinen kampanja koettiin yhteisölliseksi ja eri-ikäisiä marttoja yhdistäväksi. Kampanja toteutettiin yhdessä 90. toimintavuottaan juhli van Suomen Kättilöliiton ja Novita Oy:n kanssa.

REILUT MARTAN PÄIVÄN KAHVIT
Heinäkuista Martan päivää vietettiin piireissä avoimin ovin. Kävijöille tarjottiin juhluvuoden kunniaksi pullakahvit. Reilun kaupan kahvin lahjoitti Meira, ja Marttaliitto korvasi piireille muut tapahtuman kulut.

PÄÄJUHLA HELSINGISSÄ

Martat 110 vuotta -juhlavuosi huipentui Helsingin Jäähallissa 10.10. vietettyyn pääjuhlaan, jonka suojelijana toimi tasavallan presidentti Tarja Halonen. Tilaisuuden avasi Marttaliiton puheenjohtaja Merja Siltanen. Kutsuvieraina oli 4 000 marttaa, ja lisäksi vieraita saapui muun muassa Virosta, Venäjältä, Ruotsista, Islannista ja Burkina Fasosta. Myös Maailman Maaseutunaisten Liiton eli ACWW:n puheenjohtajisto oli mukana juhlassa. Laura Voutilainen ja Tomi Metsäketo vastasivat musiikkiesityksestä, ja tunnelma oli kotoisan juhla-va. Ruoka, sisustus, ohjelma ja järjestelyt saivat paljon kiitosta.

Myös marttapiirit ja -yhdistykset ympäri Suomen juhlivat marttojen 110-vuotista taivalta omissa tilaisuuksissaan niin Martan päivänä kuin muutoinkin.

MARTTALIITTO | VUOSIKERTOMUS 2009

Vuosi 2009: Martat ja maailma

TOIMINTAYMPÄRISTÖ OLI kuluneena vuonna varsin haasteellinen. Taloudellinen epävarmuus kasvatti tarvetta marttojen palveluille, ohjeille ja neuvoille arjen hallitsemiseksi. Myös yhteisöllisyyteen, kestävään kehitykseen, Reiluun kauppaan ja muuhun globaaliin vastuuseen liittyvät kysymykset olivat voimakkaasti esillä.

MAAILMANTALouden VAIKUTUKSET MARTTATOIMintaan

USA:n talousvaikeudet heijastuivat nopeasti Eurooppaan ja Suomeen. Useat monikansalliset yhtiöt ilmoittivat lomautuksista, irtisanomisista ja toimintojen lakkauttamisista. Talouden epävakaus näkyi myös kuluttajien heikentyneenä luottamuksena omaan tulevaisuuteensa.

Maksuvaikeudet kasvoivat ja ylivelkaantumiset lisääntyivät. Jo vaikeuksissa olevien lisäksi riskiryhmään joutuivat uudet työttömät ja lomautetut, erityisesti ne, joilla oli isoja asuntolainoja. Näiden syrjäytymisvaarassa olevien ohella myös nuoret tarvitsivat ennaltaehkäisevää talousneuvontaa.

Marttajärjestölle on aina ollut ominaista kantaa vastuuta myös oman kotipiirin ulkopuolella elävistä ihmisistä – kansallisesti ja kansainvälisesti.

Taloudellisen taantuman ja maailman tapahtumista seuranneen yleisen turvattomuuden tunteen kasvu sai ihmiset hakemaan turvaa omasta lähipiiristään. Yhteisöllisyyden kaipuuta vahvasti ympäristön teknologisoituminen ja ekologisen tietoisuuden nousu.

KOTOILU KUNNIAAN

Yhdysvalloissa syntynyt homing-ilmiö kääntyi meillä kotoiluksi. Viihtyisä koti, kokkaaminen, käsillä tekeminen ja yh-

teisöllisyys nostettiin trendeiksi, joiden takaa löytyivät syvemmät arvot: luotettavuus, ahkeruus, kohtuullisuus ja eettiset, kestävät valinnat. Marttojen ohjeille ja neuvoille syntyi kysyntä, joka voimistuu koko ajan. Kotien ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen ja arjen hallinta ovat yhteiskunnallisen vaikuttamisen rinnalla nousemassa järjestössä entistä merkittävämpään rooliin.

GLOBALI VASTUU, REILU KAUPPA, MAAHANMUUTTAJAT JA KESTÄVÄ KEHITYS

Suomalaisten elämäntapa ja arkiset valinnat ovat yhä monisäikeisemmin yhteydessä siihen, miten kanssaihmisemme elävät muualla maailmassa. Marttajärjestölle on aina ollut ominaista kantaa vastuuta myös oman kotipiirin ulkopuolella elävistä ihmisistä – kansallisesti ja kansainvälisesti.

Reilun kaupan edistämisyhdistyksen jäsenenä ja perheiden ja naisten asemaa edistävän kehitysyhteistyön pitkäaikaisena toteuttajana Marttaliitto on mukana kantamassa tätä vastuuta myös 2000-luvulla.

Kotitalousneuvonta

Kotimaassa järjestöllä on mahdollisuus toimia vaikuttajana monella tasolla: paikallisyhdistyksissä ja oman jäsenistön piirissä, kotitalousneuvonnassa sekä median välityksellä. Myös Marttaliiton omien hankintojen ja liiketoiminnan tulee olla linjassa näiden arvojen kanssa. Tämän analyysin tekeminen on käynnistetty, ja sitä tullaan edelleen te-rävöittämään 2010-luvulla.

Monikulttuurisuus ja yhteiskunnan moniarvoisuuden lisääntyminen asettivat entistä suurempia haasteita. Erityis-ryhmille suunnatussa kotitalousneuvonnassa ihmisten erilaisuus hyväksytään ja monikulttuurisessa ympäristössä opitaan toinen toisiltaan. Tällä on tärkeä merkitys eriarvoistumisen ennaltaehkäi-semisessä.

JÄRJESTÖViestinnän Näkökulma: PIIRIT, YHdistykset JA Yhteiskunta

Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen ovat jäsentutkimuksen mukaan syitä liittyä marttoihin ja säilyttää jäsenyys. Jäsenistön ikääntyminen on haaste joi-denkin piirien yhdistyksissä. Uusia yh-distystoimijoita saadaan mukaan kou-

luttamalla ja tuottamalla toimintaa tu-kevaa materiaalia. Vuosittain etenevällä järjestökoulutuksella rohkaistaan uusia toimijoita mukaan.

LIIKETOIMINNAN VAKIINNUttAMI-NEN VARAINHANKINTANA
Vuonna 2008 perustetun Marttaliitto-konsernin tytäryhtiö Marttaliiton Pal-velut Oy perustettiin 28.5.2009 hoi-tamaan ravintola- ja kahvilatoimintaa. Yhtiön toimialaan kuuluu myös tilojen vuokraus-, catering-, koulutus- ja kon-sultointitoiminta. Yhtiön perustamisel-la hallitus halusi varmistaa Marttaliitto-konsernin mahdollisuudet harjoittaa lii-ketoimintaa varainhankintansa tukena. Joulukuussa 2009 valmistui Marttakes-kuksen peruskorjaus Lapinlahdenkatu 3:ssa, Helsingissä.

MARTTOJEN KOTITALOUSNEUVON-NALLA edistettiin arjen sujumista. Liit-to vastasi järjestön kotitalousneuvon-nan yleissuunnittelusta, ohjasi neuvon-nan toteutusta ja arviointia sekä tiedotti ajankohtaisista asioista. Yhteisistä ta-voitteista sovittiin piirien kanssa tulos-neuvotteluissa. Piirien toimihenkilöille järjestettiin koulutusta ja tuotettiin ai-neistoa kotitalousneuvonnan tueksi.

Kotitalousneuvonnassa on yhä enemmän osattava ottaa huomioon se, että eri-ikäisillä ja -taustaisilla ihmisil-lä on erilaisia tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Yhdessä olemisen ja tekemisen merkitys on korostunut. Neuvottavien tiedon ja taidon taso vaihtelee: joukos-sa on hyvin valveutuneita ja sitten niitä, joita kotitalousasiat eivät kiinnosta juuri lainkaan. Myös vaatimustaso on nous-sut. Ihmiset pääsevät internetin kaut-ta helposti tiedon lähteille ja matkusta-vat paljon. Yksi haaste onkin valmistaa soveltaen eri maiden ruokia omista lähi-raaka-aineistamme.

Neuvonnan sisältö, teemat ja mene-telmät on osattava soveltaa kunkin koh-deryhmän mukaan. Esimerkiksi maa-hanmuuttajille ja nuorille on neuvotta-

Yhdessä olemisen ja tekemisen merkitys on korostunut.

va kotitalouden perusasioita. Sen sijaan avoimille kursseille hakeutuvat asiak-kat usein tietävät ja osaavat jo valmiik-si paljon.

APUVÄLINEITÄ AIKAMME HAASTEISIIN

Neuvojen työn tueksi tehtiin toimin-tavuoden aikana Kotitalousneuvonnan käsikirja. Tavoitteena on, että kaikki jär-jestössä työskentelevät saavat samanlai-set taustatiedot martojen kotitalous-neuvonnan ideologiasta, toimintatavois-ta ja laadusta. Käsikirjaa työstettäessä konsultoitiiin myös piirien edustajia ja Helsingin yliopiston kotitalous- ja käsi-työtieteiden laitoksen henkilökuntaa.

Huoli ilmastonmuutoksen vaikutuk-sista lisäsi entisestään ihmisten kiin-nostusta ja myös valmiuksia kestäviin kulutusvalintoihin. Toimintavuonna

valmistettiin piirien käyttöön kaikki tu-losalueet kattava eettisen kuluttamisen Vähänkö hyvää -neuvonta-aineisto. Se otettiin käyttöön vuoden 2010 alussa, ja neuvoijille järjestettiin aiheesta koulu-tuspäivät.

Valtionavulla toteutettavaan neuvon-taan tehtiin Marttaliitossa kurssitarjo-tin, josta piirit valitsivat asiakkaille tar-jottavat aiheet. Tarjottimella oli yhteen-sä 30 kurssia tai kurssikokonaisuutta, joihin kaikkiin tuotettiin kurssimateri-aalia ja tausta-aineistoa neuvojen käyt-töön. Kurssitarjotin otettiin piireissä hy-vin vastaan. Valmiiksi suunniteltujen kurssien ja valmiin aineiston katsot-tiin helpottavan ja tehostavan neuvoji-en työtä.

Martat-lehdessä ja martojen koti-sivuilla tarjottiin kävijöille ajankohtaista tietoa kotitalouden eri osa-alueilta. Ko-titalousneuvontaan liittyvät aiheet oli-vat hyvin esillä myös tiedotusvälineissä. Yhteistyö television, radion ja lehdistön kanssa oli monipuolista.

KOTIPUUTARHA JA YMPÄRISTÖ

Kotipuutarha- ja ympäristöneuvonnan tavoitteena oli lisätä tietoa ja taitoja,

joiden avulla puutarhanhoito on ekologisesti kestävä. Neuvonnalla edistettiin lähiympäristön viihtyisyyttä ja ihmisten elämänlaatua. Neuvonnassa käsiteltiin istutusten ja pihan toimintojen suunnittelua, kasvutekijöiden perusteita, kasvien lisäystä, valintaperusteita ja hoitoa sekä kompostointia. Ympäristöneuvonnassa keskityttiin energiansäästöön ja ilmastomuutoksen hillintään.

Piirien neuvojen käyttöön tehtiin 13 uutta kurssia. Kahdeksan diasarjaa digitalisoitiin ja kotipuutarhaneuvonnan kehittämishankkeessa julkaistiin Puutarhamartan kasvinsuojeluopas. Avoimessa neuvonnassa hyödynnettiin myös edellisinä vuosina tuotettua aineistoa samoin kuin kotipuutarhaneuvonnan kehittämishankkeen yhteistyökumppaneiden tuottamaa monipuolista aineistoa.

Eettisen kuluttamisen materiaalina julkaistiin Vähänpöytä hyvää Eettinen pöytä -kalvoesitys ja siihen kuuluva tietoisuus, Eettinen pöytä -taulu tietoisuuteen, pöytähaan liittyvä ekotekokysymys sekä yksi kortti 12 säästövinkkiä -korttisarjaan.

Marttojen julkisilla verkkosivuilla uudistettiin Neuvot arkeen/Kodin kas-

Ympäristöneuvonnassa keskityttiin energiansäästöön ja ilmastomuutoksen hillintään.

vit- ja Ympäristö-osioiden sisältö. Jäsenille tehtiin oma puutarhasivusto, jolla julkaistaan Taimistoviljelijät ry:n kauden kasvitiedotteet.

Sisältöalueen koulutuspäivät pidettiin Tampereella 3.–4.11. Pirkanmaan Marttojen toimitiloissa. Koulutukseen osallistui 13 henkilöä. Aiheena oli koristeita luonnonmateriaalista.

KODIN TALOUS JA KULUTTAJA-ASIA

Kodin talous- ja kuluttaja-asiat toiminnan tavoitteena oli kotitalouksien taloustiedon lisääminen. Aiheina olivat kodin raha-asioiden ja riskien hallinta ja kuluttajien tietojen kartuttaminen oi-

keusasioissa sekä osaamisen ja kiinnostuksen lisääminen kodinhoitoon. Kuluttajien ja tiedotusvälineiden kiinnostus energiansäästöön, kodinhoitoon ja säästövinkkeihin kasvoi. Marttaliitto teki sisältöalueella hyvää vaikuttamistyötä ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Neuvontamateriaalia tuotettiin paljon, ja neuvonnan hanketoiminta työllisti odotettua enemmän.

Eettisen kuluttamisen materiaalina julkaistiin Vähänpöytä hyvää! -opas, -näytelytaulu ja -korttisarja sekä neuvojille tietoisuutta ja taustamateriaalia, kuten Pyykinpesua ekotekohokkaasti -neuvontakalvosarja. Keittiösuunnittelusta ja kodinkoneiden valinnasta tuotettiin neuvonta-aineisto yhteistyössä TTS tutkimuksen kanssa. Lisäksi valmistui Kotitalouskoneiden hoito-opas.

Ruokaneuvontaan ja kodin talousneuvontaan tuotettiin Tee itse hyvää ja edullista ruokaa -opas. Et voi kuluttaa enemmän kuin tienaat, Turvaa taloutesi ja Ota kiinni rahoistasi -aineistot päivitettiin. Talousneuvonnan tueksi laadittiin myös kurssi- ja luentosuunnitelmat.

Vuoden aikana tehtiin useita artikkeleita Martat-lehteen ja nettisivuille se-

kä yhteistyökumppaneiden käyttöön. Kirkon Kristillinen kasvatus -lehdestä kerrottiin marttojen Pikkukokki-toiminnasta, Keittiö K18 -kurseista ja Pidä kiinni rahoistasi -neuvonnasta. Suomen Kuluttajaliiton Nappo-lehdessä oli kirjoitus marttojen säästövinkeistä. Eurooppalainen-lehteen tehtiin juttu Talous haltuun, tavoitteet todeksi.

Marttojen edustaja oli puhumassa marttojen säästövinkeistä Laatuketjun toimittajatilaisuudessa helmikuussa ja energiategohokkaasta pyykinpesusta Arielin järjestämässä Tekstiilinhoito ja energiankulutus -seminaarissa kesäkuussa. TEMin syksyllä järjestämässä Talous talkoot -tiedotustilaisuudessa oli myös marttaneuvojan puheenvuoro.

Marttaliiton edustaja osallistui Taloudenhallinnan neuvottelukunnan työskentelyyn kuluttajan talouden hallinnan edistämiseksi. Marttaliitto oli mukana viettämässä Kansainvälistä kuluttajan oikeuksien päivää 15.3. Liiton edustaja oli mukana myös Väestöliiton Arki haltuun -ohjausryhmätyöskentelyssä, Kuluttajariitalautakunnassa sekä Kuluttaja-asiainneuvottelukunnassa. Martat osallistuivat Reilun kaupan

puolesta ry:n Reiluttaja-koulutukseen. Koulutusyhteistyön tarkoituksena on saada järjestölle osajaverkosto, joka voi toteuttaa Reilun kaupan iltoja, tapatumia ja tuotemaistatuksia omilla paikakunnillaan. Yhteistyö jatkuu vuonna 2010.

Tiedotusvälineitä kiinnostivat sekä kodinhoito- että talousasiat. Yhteishyvässä oli joka kuukausi martan vinkki. Tahransuonpoisto-aihe oli esillä Piltin terveelliset rasvat -sivustolla www.terveellisetrasvat.fi sekä Kuningaskuluttaja-ohjelmassa.

Neuvojille järjestettiin koulutusta Arki sujuvaksi -hankkeesta, eettisestä kuluttamisesta sekä keittiön ja kodin hoitotilan suunnittelusta ja kodinkoneiden valinnasta.

RUOKA JA RAVITSEMUS

Ruoka ja ravitsemus -toiminnan tavoitteena oli ruoanvalmistustaitojen lisääntyminen, elintarviketietouden ja järkevien elintarvikevalintojen tekeminen sekä väestön terveyden edistäminen.

Piirien kotitalousneuvojille pidettiin Mausteet ja pakkausmerkinnät -koulutuspäivät 27.–28.1. Koulutukseen osal-

listui 30 neuvojaa.

Vuoden 2009 nimikkokasvit olivat kurkku, lakka, apilat ja lampaankääpä. Kasveista tehtiin neuvonta-aineistoa piirien käyttöön. Sienestä, marjasta ja yrtistä tehtiin yhteistyössä Arktiset Aromit ry:n ja Kuluttajaliiton kanssa MiniMoi-kortit. Niitä jaettiin järjestössä yhteensä 9 000 kpl/nimikkokasvi. Korttikampanja oli osa Arktiset Aromit ry:n Luonnosta Sinulle, Ota kevyesti – Hyvinvointia luonnosta -hanketta, jossa Marttaliitto on mukana.

Sienineuvontaan tehtiin Sienisalaattia -kalvoesitys, jossa on noin 90 sienikuvan lisäksi kuvia sienimaastoista.

Valtakunnallisena sienipäivänä 29.8. marttapiirit järjestivät eri puolilla Suomea 17 luonnontuotenäyttelyä ja neuvontatapahtumaa. Tapahtumissa kävi yhteensä noin 5 600 asiakasta. Tapahtumissa asiakkaille jaettiin Arktisten Aromien Sienestys on hauska harrastus -vihkosia ja vuoden nimikkokasveja tehtyjä MiniMoi-kortteja.

Marttaliitto järjesti Uudenmaan Marttojen kanssa kaksipäiväisen sienineuvontatapahtuman, jossa asiakkailla oli sieninäyttelyyn tutustumisen lisäk-

si mahdollisuus seurata havaintoesitystä sieniruokien valmistuksesta. Lapsille oli painettu sieniaiheinen väritysvihko.

Vuonna 2009 valkokärpässieniä esiintyi poikkeuksellisen runsaasti ja valkokärpässienimyrkytykset lisäsivät tunnistettavaksi tuotujen sienien määrää. Toimittajat haastattelivat aiheesta useita järjestön sienineuvoja.

Marttaliitto osallistui vuoden aikana moniin kampanjoihin. Marttojen, Man-nerheimin Lastensuojeluliiton ja Pil-tin yhteinen Koko perheen marjaretki -kampanja innosti suomalaisia lapsiper-heitä marjaretkille metsään. Kampan-jan nettisivuilla raportoitiin kaikkiaan noin kahdeksantuhatta litraa poimittuja marjoja. Valokuvakilpailuun lähetettiin neljäsataa toinen toistaan hienompaa ja hauskenpaa kuvaa, ja marjaretkitarinoi-takin kertyi lähes kolmesataa.

Kuvista ja tarinoista koottiin näyttely, joka on esillä eri puolella Suomea muun muassa kirjastoissa.

Arktiset Aromit ry:n organisoimas-sa Terve valinta -kampanjassa haastet-tiin kuluttajat elo-syyskuun aikana ky-symään kaupoista terveellisiä elintarvik-

Kampanjan päätee-moina olivat yhdes-säolo, ilo ja osallistu-minen.

keita ja siten lisäämään niiden tarjontaa. Kampanjan kyselyyn vastasi 150 ak-tiivista kuluttajaa. Marttaliitto tiedot-ti kampanjasta Martat-lehdessä ja net-tisivuilla.

Martat osallistuivat syksyllä pidet-tyyn Hei me leivotaan -kampanjaan ja syys-lokakuun vaihteessa vietettyyn lei-vontaviikkoon. Kampanjan tarkoituk-sena on tehdä leipomisesta jälleen suo-malainen perhetraditio ja lauantaista perinteinen leivontapäivä. Kampan-jan pääteemoina olivat yhdessäolo, ilo ja osallistuminen. Piirit saivat käyttöönsä kampanjaan tehtyjä leivontalehtisiä. Osa marttapiireistä ja muutamat mart-tayhdistykset pitivät leivontakursseja. Kampanjan nettisivuilla oli marttojen

laatimia leivontaohjeita kuvineen.

Martat-lehden ruokajuttujen tee-mana oli Suunvuoro Suomelle – Mart-ta maistelee maakuntaruokia. Sarjassa esiteltiin maakuntien ruokaperinteitä ja perinneruokia.

Vuonna 2008 julkaistiin Martat-leh-dessä välipalareseptikilpailu, jossa Va-lioli oli yhteistyökumppanina. Kilpailuun tuli yhteensä 42 ohjetta. Helmikuussa 2009 kilpailun raati valitsi kolme paras-ta reseptiä ja kahdelle annettiin kunnia-maininta.

Martat ja Piltti etsivät herkullisimpia leivontareseptejä, joissa käytetään las-tenruokasosetta. Kilpailuun tuli noin 80 mielenkiintoista reseptiä. Tulokset jul-kaistiin Martat- ja Pilttipiiri-lehdissä sekä nettisivuilla.

Tiedotusvälineet olivat aktiivisesti yhteydessä Marttaliittoon pyytäen haas-tatteluja ja kommentteja ajankohtaisis-ta ruokaan ja ravitsemukseen liittyvis-tä asioista. Haastattelujen aiheina olivat muun muassa kevään ja syksyn sienet, elintarvikkeiden säilyttäminen, kattaus ja juhlien järjestäminen säästövinke-jä unohtamatta. Mielipidettä kysyttiin

myös kaupan marinoitujen lihavalmis-teiden laadusta.

Eettisen kuluttamisen materiaali-na julkaistiin Vähänkö hyvää! keittiössä -kalvoesitys ja tausta-aineistoa. Vuoden aikana päivitettiin ja uusittiin myös jär-jestön toimihenkilöiden käytössä intra-netissä olevat ravitsemusaineistot.

Marttaliitto oli mukana Suomalaisen Työn Liiton Suomalainen joulu -kam-panjassa ja laati nettisivustolle jouluisia vinkkejä ja reseptejä.

Järjestötoiminta

MARTTAJÄRJESTÖN JÄSENMÄÄRÄ kehittyi suotuisasti. Jäseniä oli vuoden vaihteessa 41 291, marttayhdistyksiä oli 1 150 ja toimintaryhmiä 85. Uusia yhdistyksiä perustettiin 14.

Jäsenten ikäjakauama vaihtelee piireittäin, mutta pääosa jäsenistöstä on yli 50-vuotiaita. Jäsenluettelosta selviää, että jäsenistä noin 22 % on alle 50-vuotiaita, 46 % on 50–70-vuotiaita, ja 32 % yli 70-vuotiaita. Marttojen joukosta löytyy jopa yli 60 vuotta marttatoiminnassa mukana olleita.

YHTEISÖLLISYYS VOIMAVARA

Yhteisöllisyys on yhdistysten voimavara ja myös sosiaalinen tukiverkko iäkkäimmille jäsenille. Piirit tukevat omien yhdistystensä toimintaa paikallisesti. Marttaliitto tukee yhdistysten toimintaa välillisesti piirien kautta, mutta myös suoraan tuottamalla toimintaa tukevaa materiaalia ja koulutusta.

Yhteisöllisyys näkyi voimakkaasti myös juhluvuoden valtakunnallisessa sukkakampanjassa, joka koettiin erikäisiä marttoja yhdistäväksi. Juhlavuosi, aktiivinen yhdistystoiminta ja kampan-

jan saama positiivinen julkisuus toi järjestöön 4 200 uutta jäsentä.

MARTAT TOIMIVAT, LIITTO TUKEE

Kansalaisjärjestönä Marttaliitto tarjoaa kaikille tietoja ja taitoja sekä mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Toimintaa toteutettiin yhdistyksissä, toimintaryhmissä ja piirien järjestämissä tilaisuuksissa. Näin Marttaliitto osaltaan edisti naisten välisten vuorovaikutusverkostojen muodostumista. Marttaliitto tuki ja kannusti jäsenistönä elinikäistä oppimista, vuorovaikutusta ja yhteistyötaitojen vahvistumista sekä aktiivista vaikuttamista oman lähiympäristön asioihin.

Jäsenten toiveita ja tarpeita vastaavan yhdistystoiminnan järjestäminen on varsinkin suurissa yhdistyksissä haasteellista. Kolme vuotta käytössä ollut mahdollisuus perustaa yhdistyksiin toimintaryhmiä on todettu toimivaksi ratkaisuksi tarjota mielekästä tekemistä tietyistä aiheista kiinnostuneille ja erikäisille jäsenille.

Vertaismarttatoiminta oli aktiivista kuluneen vuoden aikana. Vertaismart-

toja toimi 15 piirissä kaikkiaan 75. Vertaismarttatoiminnan haasteena on toiminnanjohtajien tuki ja valmennus yhdistystoimintaan.

Uudistuneet jäsensivut palvelivat jäseniä entistä paremmin. Jäsensivuilla on runsaasti yhdistystoimintaa tukevaa materiaalia. Martat-lehti tiedotti ajankohtaisista jäsen- ja yhdistysasioista.

AKTIIVISTA KOULUTUSTOIMINTAA

Liiton tukemia juhluvuoden järjestökoulutuksia pidettiin 102 ja niihin osallistui 2 796 marttaa. Koulutusta varten tehtiin työkirja. Koulutus antoi kaivatua tietoa järjestöstä ja jokaisen jäsenen vaikutusmahdollisuuksista ja -kanavista. Erityistä kiitosta saivat järjestön historian ja organisaation esittely sekä järjestön kotisivut.

Tammikuussa pidetyille johdon neuvottelupäiville osallistuivat piirien luottamushenkilöt, toiminnanjohtajat ja Marttaliiton hallitus. Piirien uusia hallitusten jäseniä koulutettiin helmikuussa. Piirien hallitusten työ on muuttunut entistä vaativammaksi ja Marttaliiton koulutus ja tuki piirien hallituksen jäse-

nille tuli tarpeeseen. Uutena tukimuotona liiton kouluttaja kävi piirikohtaisesti kouluttamassa yhteisesti hallituksia ja toimihenkilöitä.

Marttaliitto järjesti 26.9. vertaismarttojen täydennyskoulutuksen, johon osallistui 28 marttaa ja 3.–4.10. uuden vertaismarttojen koulutuksen, johon osallistui 20 marttaa.

Vuosi 2009 oli ensimmäinen kalenterivuosi, jolloin piirejä tuettiin kouluttamalla henkilöstöä ja hallituksen jäseniä henkilöstöasioissa. Henkilöstökoulutusten sisältönä olivat niin työntekijän kuin työnantajankin oikeudet ja velvollisuudet. Henkilöstökoulutukset saivat piireissä hyvän vastaanoton. Saatujen palautteiden perusteella osallistujat toivovat koulutusten jatkamista.

Henkilöstökoulutuksia järjestettiin piireissä 15, ja niihin osallistui 220 luottamus- ja toimihenkilöä. Muita piirien koulutus- ja hyvinvointipäiviä järjestettiin kaksi ja osallistujia oli 50.

OPINTOKERHO, TAITOAVAINTOIMINTA JA OSAAJAPASSI

Opintokerhotoiminta ja taitoavainsuoritukset ovat osa marttojen elinikäistä oppimista. Työryhmä aloitti koko järjestelmää koskevan uudistuksen. Uudistuksen tavoitteena on selkeyttää ja yhtenäistää materiaalit ja ohjeistus. Uudistus valmistuu vuoden 2010 aikana.

Vuoden 2010 teemaan liittyen valmisteltiin opintokerhomateriaalia kohtaamisesta. Yhdistykset saavat materiaalin käyttöön keväällä 2010.

Järjestötietoisuuden lisäämiseksi valmistui Järjestöosaajapassi-materiaali. Materiaalin toimivuutta testasi Pohjois-Savon vertaismarttaryhmä. Passin suorittaminen käynnistyy vuoden 2010 alussa.

Passi herätti paljon positiivista kiinnostusta ja suorittajia oli vuoden 2010 alkuun mennessä ilmoittautunut jo 50.

JÄSENMAKSUT JA JÄSENLUETTELO

Jäsenmaksut perittiin suoralaskutuksella jäsenluettelon kautta. Marttaliitto pitää yllä järjestön jäsenluetteloa, johon yhdistykset, jäsenet ja piirit toimittavat tietoja. Yhdistykset ja piirit saivat jäsenluettelot tammikuussa ja elokuussa.

Marttaliitto teetti vastaavien järjestöjen jäsenrekistereistä selvityksen, jonka avulla verrattiin Marttaliiton järjestelmän ajanmukaisuutta ja toimivuutta. Liiton järjestelmä on hyvin yhdenmukainen muiden järjestelmien kanssa eikä lähitulevaisuudessa ole tarvetta tehdä merkittäviä muutoksia.

Yhteisöllisyys näkyi voimakkaasti myös juhluvuoden valtakunnallisessa sukkakampanjassa, joka koettiin erikäisiä marttoja yhdistäväksi.

Kansainvälinen toiminta

MARTTALIITON KANSAINVÄLISESSÄ toiminnassa päätavoitteina oli eri kulttuurien ymmärtämisen ja kunnioittamisen lisääminen sekä globaalin oikeuden mukaisuuden tukeminen.

Vuoden 2009 aikana Marttaliiton kehitysyhteistyön piirissä oli hyödynsaajia noin 30 000. Lähialueyhteistyö tavoitti 22 kurssilaisen kautta perheitä ja kyläyhteisöjä noin 10 paikkakunnalla Venäjän Karjalassa. Molemmissa yhteistyömuodoissa tärkeä painopiste on ollut naisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen neuvonnan ja yhteisten keskustelujen avulla.

Burkina Fason projektin evaluaatiossa vuonna 2008 todettiin, että hankkeella on ollut merkittäviä vaikutuksia naisten ja miesten yhteistyön paraneamiseen kodin piiriin kuuluvista asioista neuvoteltaessa. Erityisesti lasten ravitsemukseen liittyvät kysymykset ovat olleet neuvontatuokioissa keskeisiä.

Marttaliiton puheenjohtaja Merja Siltanen toimi vuonna 2009 Maailman maaseutunaisten liiton ACWW:n Euroopan alueen puheenjohtajana. Hän osallistui ACWW:n hallituksen koko-

ukseen ja monitoroi romanialaisen naisjärjestön Women of the Third Millenniumin ACWW-rahoitteisen koulutushankkeen Tirgu Muresin kaupungissa. Marttayhdistykset keräsivät Ystävyyden kolikkoa ACWW:n työn tukemiseksi.

Pohjoismaiden Naisliiton NKF:n kesäkonferenssi pidettiin Stavangerissa Norjassa 11.–14.6. teemalla Naiset pelastavat maailman: ruoka, ympäristö, ilmasto. Marttaliitto myönsi kolmelle osanottajalle stipendin, joka rahoitti osan kokousmatkan kuluista. Kokouksessa käsiteltiin monipuolisesti naisjärjestöjen mahdollisuuksia edistää ympäristön kannalta kestävää kehitystä.

Syyskuussa 2009 kaksi liiton kehittämispäällikkö osallistui IFHE:n Afrikan alueen konferenssiin Swazimaassa. IFHE-jäsenyyden tavoitteena on laajentaa entisestään kotitalousalan kansainvälisiä verkostoja ja löytää uusia yhteistyökumppaneita. Terhi Lindqvist piti kokouksessa esityksen Marttaliiton toiminnasta Suomessa afrikkalaisten yhteistyökumppanien kanssa.

Kansainvälinen toiminta oli myös esillä Marttaliiton 110-vuotisjuhli-

en yhteydessä. Pääjuhlaan osallistui 16 kansainvälistä vierasta Virosta, Venjältä, Ruotsista, Islannista, Burkina Fasosta sekä ACWW:n puheenjohtajisto. Vieraiden puheenvuoroissa sai paljon kiitosta erityisesti marttajärjestön aktiivinen verkostoituminen ja vastuunotto maailmanlaajuisissa kysymyksissä. Burkinafasolaisilla vierailla oli juhlatkan yhteydessä lisäksi oma tiedotuskiertueensa Uudellamaalla, Lapissa ja Etelä-Karjalassa.

Vieraiden puheenvuoroissa sai paljon kiitosta erityisesti marttajärjestön aktiivinen verkostoituminen ja vastuunotto maailmanlaajuisissa kysymyksissä.

Perinne- ja kulttuuritoiminta

PERINNE- JA KULTTUURITOIMINNAN tavoitteena on marttaperinteen tallentaminen, ylläpitäminen ja esitleminen sekä jäsenistön kouluttaminen arkistointiin ja perinteen keräämiseen. Perinnetietokeskus Syreenin toiminta on vakiintunut: kävijöiden lisäksi toimittajat ovat löytäneet Syreenin.

Mikkelin Kenkäverossa sijaitsevassa Syreenissä kävi 20 500 vierasta. Opastettavia ryhmiä oli seitsemän. Opastetuille kierroksille osallistui noin 140 henkeä, joista iso osa oli maahanmuuttajia. Omatoimisia ryhmiä oli paljon, ja esimerkiksi Etelä-Savon ammattiopiston Esedun kaikki ensivuosisurssit kävivät opettajansa johdolla tutustumassa järjestön historiaan.

Syreeni juhlisti järjestön 110-vuotisjuhlaa kesänäyttelyssään, johon oli kerätty juhlavuoden ilmettä soveltavaan ”messuosastoon” järjestölogollisia valitustavaroita vuosien varrelta. Historiaa esiteltiin juhlavuoden multimedialla 110 kuvaa martoista sekä näyttelykansiolla, jota varten muokattiin tiivistetty historia. Marraskuun alussa avatun joulunäyttelyn aiheena olivat joulusta kertovat kirjat. Marttatuvassa elettiin pe-

Mikkelin Kenkäverossa sijaitsevassa Syreenissä kävi 20 500 vierasta.

rinteisesti 1950-luvun joulua.

Keskikesällä ja joulunajan tapahtumissa Syreenissä pidettiin työnäytöksiä. Työnäytöksen pitäjät tulivat useista piireistä. Aiheina olivat himmelit, perinteiset käsityöt sekä marttanuken valmistaminen.

Perinnetietokeskuksen Arkistot kuntoon -kurssit pidettiin Helsingissä, Porissa, Äetsässä ja Kankaanpäässä. Kursseille osallistui arkistoinnista kiinnostuneita marttoja lähes 50 yhdistyksestä.

SYYSSEMINAARI HELSINGISSÄ
Perinteiseen Syreeniseminaariin osallistui 20 järjestön entistä työntekijää ja luottamushenkilöä. Tilaisuus järjestettiin poikkeuksellisesti Helsingissä uu-

dessa Marttakeskuksessa ja Ravintola Martassa.

Piireistä arkistointivuorossa oli Etelä-Savo, jolle annettiin tarkempia ohjeita arkistoinnista. Yhdistyksiä neuvottiin sähköpostitse ja puhelimitse arkistoinnissa ja historiikkien kirjoittamisessa. Molempien kysyntä näyttää kasvavan yhdistysten vanhetessa.

Paikallisten lehtien lisäksi säännöllisiä, kotitalousperinteeseen liittyviä kyselyitä on Syreeniin tullut muun muassa eri järjestöjen jäsenlehdistä, museoilta sekä historiikkeja ja opinnäytetöitä tekemiltä yksityishenkilöiltä. Vuoden aikana eri tahoja kiinnosti aivan erityisesti Alli Nissisen elämä ja teot. Muuta kyselyjen aiheita oli marttojen puutarhaneuvonta, Lapin Marttojen toimet, marttamerkit ja puvut, Kansallisarkistoon luovutetun arkiston sisältö, Marttojen ex-libris, 1920-luvun perinnekasityönäyttely, sota-ajan toiminta, marttanuket, pikkukokkitoiminnan historia, järjestön maidon käsittelyyn liittyvä neuvonta, Ellen Svinhufvudin marttatyö, turkulainen marttahistoria, marttojen kasvivärjäyskurssit, talouskoulut ja marttalaulut.

Viestintä

VIESTINNÄN TAVOITTEENA on tehdä marttatoimintaa tunnetuksi ja levittää kotitalouteen liittyvää tietoa jäsenistölle ja suurelle yleisölle. Viestinnällä vahvistetaan jäsenistön sitoutumista marttajärjestöön.

Kiinnostus marttojen toimia kohtaan on ilahduttavaa: uusia jäseniä on liittynyt yhdistyksiin, tiedotusvälineitten kyselyt ja kirjoitukset ovat lisääntyneet, ja kiinnostus marttojen neuvoja kohtaan on kasvanut. Jäsenmäärää on auttanut nousuun muun muassa juhluvuoden ja onnistuneen vauvansukkien neulontakampanjan saama laaja positiivinen julkinen huomio.

Jäsenistö on ollut tyytyväinen Martat-lehteen liiton tärkeimpänä tiedotuskanavana. Internetsivujen kävijämäärän voimakas jatkuva kasvu on osoitus siitä, että martat tavoittavat jäsenten lisäksi laajasti myös suuren yleisön. Kotisivut ovat nykyään monelle ensimmäinen kosketus marttatoimintaan ja paikka, josta kotitalouteen liittyviä neuvoja etsitään.

SISÄINEN VIESTINTÄ

Juhlavuosi näkyi järjestön sisäises-

Kotisivut ovat nykyään monelle ensimmäinen kosketus marttatoimintaan ja paikka, josta kotitalouteen liittyviä neuvoja etsitään.

sä viestinnässä tammikuun jäsenkirjeessä, jäsensivuilla, työntekijöiden intranetsivuilla ja Martat-lehdessä. Juhluvuoden suunnittelusta vastasi työryhmä. Juhluvuoden vauvansukkatalkoista jaettiin laajasti tietoa Martat-lehden lisäksi myös internetsivuilla.

Hallituksen nimeämä viestintätyöryhmä kokoontui ensimmäistä kertaa 30.9. suunnittelemaan Marttaliiton viestintästrategiaa. Työryhmä jatkaa viestintästrategiatyötä liiton hallituksen yleisen strategiatyön pohjalta.

Marttaliitto tarjosi koulutusta ja tie-

toa piirien toimihenkilöille erilaisissa yhteisissä tilaisuuksissa, sähköpostitse, puhelimitse ja intranetsivujen kautta. Yhteisillä koulutuspäivillä oli alustuksia viestintään liittyvistä asioista. Liitto teki piirien käyttöön runsaasti erilaista neuvontaan ja järjestötyöhön, hallintoon ja viestintään liittyvää materiaalia.

Marttaliitto panosti huomattavasti järjestön yhtenäiseen visuaaliseen ilmeeseen yhtenäistämällä järjestön viestintämateriaalia ja -tuotteita, tilaisuuksien ja tilojen ulkoasua. Piirien lisääntynyt tarve saada käyttöönsä sisällöllisesti ja visuaalisesti laadukasta materiaalia näkyi liiton viestinnällisen tuotannon kasvuna.

Jäsenistölle tietoa välitettiin Martat-lehdessä, yhdistysten jäsenkirjeissä ja jäsensivuilla. Jäseniltä saatiin palautetta lehden ja kotisivujen palautelomakkeiden, sähköpostin, kirjeiden ja puhe-luiden avulla. Lisäksi martoille tehtiin Webropol-kyselyitä ja Marttabarometri, joiden tulokset otetaan huomioon viestintää ja toimintaa kehitettäessä.

Marttaliiton toimiston sisäisen viestinnän kannalta tärkeitä olivat säännöllisesti järjestettävät palaverit.

ULKOINEN VIESTINTÄ

Marttojen uudistetut kotisivut julkistettiin tammikuussa. Sekä julkiverkko, jäsensivut että toimihenkilöiden intranetsivut uudistettiin. Kotisivujen sisältö ja laajuus lisääntyi merkittävästi. Myös kotisivujen käyttöaste kasvoi huomattavasti: sivuilla kävi 1 812 562 vierailijaa vuonna 2009 (vuonna 2008 vierailijoita oli ollut 1 105 351).

Marttojen kotisivuilta löytyy runsaasti neuvoja arkeen. Joulun aikana sivuilla oli omana osionaan joulusivut ja joulukalenteri. Sivustoa päivitetään ja kehitetään jatkuvasti. Marttaliitto on tarjonnut piireille mahdollisuuden omiin kotisivuihin saman osoitteen ja sivuston yhteydessä.

Martat 110 vuotta -juhlavuodesta jaettiin laajasti tietoa sekä kotisivuilla että Martat-lehdessä. Lisäksi juhluvuosi oli esillä vuoden jokaisessa media-tiedotteessa, joita julkaistiin kolmetoista kappaletta.

Marttaliitosta ja -piireistä löytyi mediaseurannassa vuoden aikana yhteensä 1 267 osumaa eli keskimäärin 106 mediaosumaa kuukaudessa (vuonna 2008 osumia oli 76 /kk). Juhluvuoden lisäksi

si marttajärjestön ammattilaisten asiantuntemus ja jokaista ihmistä koskettava työ kiinnosti tiedotusvälineitten edustajia vielä aiempaakin laajemmin.

Sienipäivänä tiedotusvälineitten edustajat oli kutsuttu tutustumaan sieninäyttelyihin eri puolille maata. Media oli kutsuttu myös Syreenin kesän avajaisiin. Marttaliitto oli mukana Kevät-puutarha- ja Elma-messuilla Helsingin Messukeskuksessa.

Ravintola Martta esiteltiin Martat-lehdessä ja internet-sivuilla. Ravintolalle tehtiin omat internetsivut www.ravintolamartta.fi. Marttakeskuksen ja Ravintola Martan visuaalisen ilmeen ja opasteiden suunnitteluun osallistuttiin. Marttaliitosta avustettiin piirejä niiden visuaalisen ilmeen kehittämisessä ja toteutuksissa.

Julkaisut

MARTAT-LEHTI

Martat-lehti sisältyy kaikkien varsinainen jäsenien jäsenmaksuun ja on järjestön sisäisessä viestinnässä tärkeä julkaisu. Lehden tehtävänä on lisätä jäsenistön yhteenkuuluvuutta ja sitoutuneisuutta sekä tukea jäsenhankintaa ja yhdistysten monipuolista toimintaa. Lehden sisällön muodostavat kotitalousneuvonta ja järjestötieto. Lehdestä saatu palaute oli pääasiassa kiittävää.

Martat-jäsenlehden levikki oli 36 360. Lehden 107. vuosikerrassa julkaistiin 8 numeroa. Piiriliitteet julkaistiin numeroissa 1 ja 5. Lehdessä julkaistiin juttuja martoista ja marttayhdistyksistä sekä järjestön hankkeista ja yhteistyökumppaneista. Aiheina olivat muun muassa ruoka, kodinhoito, kodin talous, puutarha, ympäristö, marttojen kansainvälinen ja järjestötoiminta ja järjestön ajankohtaiset asiat.

Tammikuun Martat-lehdessä esiteltiin juhluvuoden tunnukset ja kerrottiin marttojen juhlaperinteistä. Myös juhluvuoden tuotteita esiteltiin. Syys- ja lokakuun numeroissa julkaistiin ilmoitus

pääjuhlasta ja marraskuun lehdessä juttu Jäähallin juhlatunnelmista.

Juhlavuoden marttojen vauvansukkatalkoista kirjoitettiin juttuja ja Monessa mukana -sivuilla julkaistiin marttojen lähettämiä kuvia ja tekstejä sukkatalkoista pitkin vuotta. Ikänsä marttana -sarjassa haastateltiin marttoja, joilla on pitkä elämäkokemus ja paljon järjestövuosia takanaan. Lehden ruokajutut keskittyivät lukijoiden toivomuksesta maakuntien makuihin sarjassa Suunvuoro Suomelle.

Historiapistoja-sarjassa julkaistiin käsityöohjeita Emäntälehden alkuvuosikymmeniltä. Ohjeet uudistettiin tämän päivän materiaaleihin ja välineisiin sopiviksi. Kodin kunnostukseen ja pieniin remontteihin perehdyttiin sarjassa Ei aivan keskellä kämmentä.

UUDET JULKAISUT

- Vähänkö hyvää! -aineistot
- Arki sujuvaksi -kurssiesite ja piirien yhteystietotarrat
- Tee itse hyvää ja edullista ruokaa -kirjanen

- Karjalaisia kukkoja ja kakkaroit -kirjanen
- Vuoden 2009 nimikkokasvit: kurkku, lakka, apilat ja lampaankääpä -vihkoset
- Puutarhamartan kasvinsuojeluopas
- Järjestöosaajapassi-materiaali
- 110 kuvaa martoista -multimedia (cd)
- Martan eväsretki -kirja
- Juureskuutio-kirja

Juhlavuoden kirjana julkaistiin myyntiä varten Martan eväsretki. Myyntituotteina oli lisäksi muita juhluvuoden materiaaleja, kuten paita, huivi ja muki. Tehtiin 110 kuvaa martoista -multimedia, jossa esitellään marttatoimintaa 110 vuoden ajalta kuvin, puheina ja tekstein.

Lisäksi myyntituotteina julkaistiin Juureskuutio -kirja ja joulukortti. Myyntituotteiden ohella Marttaliitto teki erilaista neuvontaan ja järjestötoimintaan liittyvää materiaalia piireille, omaan käyttöön ja jaettavaksi. Lisäksi Marttaliitto osallistui yhteistyökumppaneiden kanssa tehtyihin julkaisuihin.

Hankkeet

MERKITTÄVÄ OSA järjestön antamasta neuvonnasta toteutettiin hankerahoituksella. Hanketoiminnan ja verkostoitumisen avulla tavoitettiin myös niitä kohderyhmiä, jotka eivät muuten ha-keudu järjestön antaman kotitalousneuvonnan piiriin.

Hankkeita arvioidaan neuvojien, osallistujien ja yhteistyökumppaneiden kirjallisella ja suullisella palautteella, hankkeiden ohjausryhmissä ja koulutuspäivillä. Pidemmän aikavälin vaikutuksia ei ole voitu selvittää.

Kotipuutarha ja ympäristö

EETTINEN KULUTTAMINEN

Vuonna 2009 valmisteltiin vuonna 2010 alkavaa eettisen kuluttamisen neuvon-tateemaa Vähänpöytä. Vuoden ai-kana tuotettiin aineistoa piirien neu-vonnan tueksi ja järjestettiin lokakuussa neuvojille kahden päivän koulutuspäi-vät. Hanketta rahoittaa Eduard Poló-nin säätiö.

KOTIPUUTARHANEUVONNAN KEHITTÄMISHANKE

Kotipuutarhaneuvonnan kehittämis-hanke on kolmivuotinen koulutuskon-naisuus, jota toteutetaan kaikissa pii-reissä. Puutarhamartta-koulutuksen tavoitteena on lisätä jäsenten puutarha-osaamista ja osallistumista paikallisiin puutarhatapahtumiin, tehostaa yhteis-toimintaa puutarha-alan sidosryhmien kanssa valtakunnallisesti ja paikallista-solla, laajentaa puutarhaneuvonnan saa-tavuutta ja lisätä järjestön kotipuutar-haneuvonnan tunnettuutta. Hankkeessa tuotetaan keskitetysti neuvontamateri-

aalia piirien neuvojien käyttöön.

Hankkeen ensimmäisenä vuon-na perehdytään puutarhanhoidon pe-rusteisiin, toisena pensasiin, havukas-veihin sekä kasvinsuojeluun ja kolman-tena vuonna ruusuun, köynnöksiin ja puutarhanhoidon vaikutuksiin ihmis-ten hyvinvointiin yhteisöllisyyden nä-kökulmasta. Jokaiseen vuoteen kuuluu puutarhamartan neuvontakirjeet ja har-rastusmerkkikysymykset.

Kotipuutarhaneuvonnan kehittämis-hankkeessa toteutettiin 15 kurssipäi-

Puutarhamartta-
koulutuksen tavoit-
teena on lisätä jä-
senten puutarha-
osaamista ja osallis-
tumista paikallisiin
puutarhatapahtu-
miin.

vää, 25 kurssikertaa, 16 yleisötilaisuut-ta ja 9 retkeä. Koulutukseen osallistui 396 marttaa. Harrastusmerkkejä suori-tettiin 25.

Puutarhamartta-koulutukseen osal-listuneet martat ovat voineet liittyä puutarhamartta-verkostoon. Verkos-tossa on 176 jäsentä. Verkoston jäsenil-le lähetetään kaksi kertaa vuodessa puu-tarhamartta-kirje, jossa kerrotaan ajan-kohtaisista asioista, esitellään vuoden kasveja, annetaan vinkkejä ja jaetaan yh-teistyökumppaneiden tuotetietoutta.

Hankkeen rahoittajana on Eduard Polónin säätiö ja yhteistyökumppanei-na Taimistoviljelijät ry, S.G.Nieminen ja Viljavuuspalvelu Oy.

Kodin talous ja kuluttaja-asiat

ARKI SUJUVAKSI

Piireissä järjestettiin yhteensä 604 ko-titalouskurssia mielensterveys- ja päih-dekuntoutujille, maahanmuuttajille ja heidän perheilleen. Kurssille osallistui 5 397 henkilöä. Kurssien ja kurssilais-ten kokonaismäärä kasvoi jälleen edel-

lisvuodesta.

Kurssilla tehtiin ruokaa, leivottiin ja nautittiin yhdessä valmistettu ate-ria. Kurssilla keskusteltiin terveellises-tä ja edullisesta ruoasta, ravitsemukses-ta, kodinhoidosta, kodin raha-asioista ja puutarhanhoidosta. Joidenkin ryhmien kanssa käytiin sienimetsässä tai kaupas-sa tutustumassa valikoimiin ja hintoi-hin. Maahanmuuttajien kurssilla tär-keää oli arjen sanaston oppiminen. Sekä kurssilaiset että yhteistyökumppanit oli-vat tyytyväisiä kurssien sisältöihin.

Mielensterveys- ja päihdekuntoutuji-en kurssilla yhteistyökumppaneita oli-vat muun muassa mielensterveyskes-kukset, päiväsairaalat, kuntoutuskodit, mielensterveysseurat, A-klinikkatoimi, seurakuntien diakoniatyö, Sininauhaliit-to ja vankilat.

Maahanmuuttajayhteistyötä teh-tiin maahanmuuttajien palvelupisteiden, kohtaamispaikkojen, asukastalojen, vas-taanottokeskusten, seurakuntien, työ-väenopistojen, kulttuurikeskusten, jär-jestöjen, setlementtien, erilaisten ai-kuiskoulutuksen yksiköiden ja Suomen Kuluttajaliiton kanssa.

Neuvojille pidettiin kaksipäiväi-

set koulutuspäivät. Hanketta rahoitti-vat Raha-automaattiyhdistys ja Eduard Polónin säätiö.

PIDÄ KIINNI RAHOISTASI

Marttajärjestön talousneuvonta on en-nen kaikkea ennaltaehkäisevää neuvon-taa, mutta neuvonta kohdistuu myös niihin, joilla on jo ongelmia raha-asioi-den hoidossa. Kohderyhminä ovat noin 30–40-vuotiaat, nuoret perheet, nuoret, työttömät ja lomautetut. TEM myönsi syksyllä 2009 hankeavustuksen toimin-taan. Sen myötä hanke laajeni kaikkiin 16 piiriin. Vuonna 2009 järjestettiin 235 talousneuvontapainotteista ruokakurs-sia ja pidettiin 132 luentotuntia. Kurs-sit ja luennot tavoittivat yhteensä yli 3 700 henkilöä. Yhteistyötä tehtiin muun muassa työvoima- ja sosiaalitoimistojen, seurakuntien, velkaneuvonnan, nuoriso-työn ja muiden järjestöjen kanssa.

Luentojen ja kurssien tavoitteena oli herättää osallistujat pohtimaan omaa rahankäyttöään ja antaa vinkkejä talou-delliseen toimintaan ja suunnitelmalli-suuteen. Palautteen mukaan ainakin osa osallistujista alkoi miettiä rahankäyttö-ään ja moni sai tarpeellisia kulutukseen

liittyviä vinkkejä. Useiden kurssilaisten mielestä kurssit olivat hyödyllisiä ja he oppivat uutta. Myös vertaistuen merkitys korostui. Joukossa oli tosin muutamia nuoria, joita neuvonta ei kiinnostanut lainkaan.

PIKKUKOKKI-TOIMINNAN KEHITTÄMISHANKE

Vuonna 2008 alkanut Marttojen Pikkukokki-toiminnan kehittämishanke jatkui keväällä 2009 marttojen koulutuksella. Syksystä 2008 kevääseen 2009 koulutettiin 15 piirissä yhteensä 214 marttaa 126:sta eri yhdistyksestä. Pikkukokki-toiminta vahvistaa erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta ja sosiaalista vastuuta ja osaltaan vähentää lasten yksinoloa. Pikkukokki-toiminta kannustaa nuoria omatoimiseen tekemiseen turvallisesti. Pikkukokki-toiminnalla voidaan myös vaikuttaa lasten ja nuorten terveellisiin ruokailu- ja välipalatottumuksiin.

Pikkukokki keittiössä -kirjasta pidettiin ja ohjaajien oppaalle oli tarvetta. Koulutuksen käyneet martat olivat innostuneita aiheesta ja kokkikerhojen pitämisestä. Toiminnalle on palaut-

Kursseilla opittiin uusia asioita, saatiin motivaatiota ja nautittiin yhdessä tekemisestä. Monen innostus kokkaamiseen sai uutta puhtia.

teen perusteella tarvetta. Yhdistyksiä ja marttoja pitää tukea myös tulevaisuudessa, jotta yhdistykset pitäisivät jatkosakin Pikkukokki-kerhoja. Uudelle aineistolle on tarvetta.

KEITTIÖ K18

Valtakunnallisessa kotitalousneuvontahankkeessa innostetaan nuoria ruoanvalmistukseen ja annetaan oman kodin hoitamisessa tarvittavia tietoja ja taitoja. Kohderyhmänä ovat noin 18-vuotiaat, itsenäistä elämää aloittelevat, oman kodin perustaneet tai pian omaan kotiin

muuttavat nuoret.

Nuorille pidettiin kahden kerran kokkauskursseja, jotka sisälsivät myös pieniä teoriatietoiskuja. Kurssisarjoja toteutui 42. Kursseilla oli yhteensä reilu 600 osallistujaa. Ryhmien kasaaminen oli hankkeen suurin haaste. Kursseille osallistuneet nuoret olivat tyytyväisiä sekä kurssin sisältöön että jaettuun aineistoon. Penninvenyttäjän keittokirja sai pääosin positiivisen vastaanoton. Kursseilla opittiin uusia asioita, saatiin motivaatiota ja nautittiin yhdessä tekemisestä. Monen innostus kokkaamiseen sai uutta puhtia. Sosiaalinen kanssakäyminen oli tärkeää. Vähiten nuoria kiinnostaa teoria, tiskaus ja keittiön siivous. Hanketta rahoittivat Eduard Polónin säätiö ja Tapiola.

KOKATAAN YHDESSÄ

Marttojen Kokataan yhdessä -kursseilla lapset ja aikuiset tekevät yhdessä ruokaa. Ruoanlaitto tarjoaa eri-ikäisille luontevan tilaisuuden tutustua paremmin toisiinsa ja oppia toisiltaan. Itse tehden ruokaa oppii arvostamaan uudella tavalla. Kurssiteemoja olivat Kasviskarnevaali, Jauhelihasta moneksi,

Pastaa pöytään, Makuja maailmalta tai Leivotaan, leivotaan. Suosituin teema oli leivonta.

Kurssilaisten odotuksissa painottuivat uusien ohjeiden, reseptien ja ideoiden saaminen, ruoanvalmistaminen, leipominen, hyvä ruoka ja yhdessä oleminen. Palautteen mukaan nämä odotukset täyttyivät. Parhaimmillaan Kokataan yhdessä -kurssit lisäsivät lasten kiinnostusta ruoanvalmistusta kohtaan.

Kokataan yhdessä kurssisarjoja pidettiin 50, ja osallistujia oli yhteensä noin 1 140. Hanketta rahoitti Eduard Polónin säätiö.

Ruoka ja ravitsemus

KARJALAISIA KUKKOJA JA KAKKAROITA

Karjalan Kulttuurirahastolta saadulla avustuksella valmistettiin 30-sivuisen kurssiaineisto Karjalaisia kukkoja ja kakkaroita, jossa on yleistietoa karjalaisesta ruokaperinteestä ja erityisesti leivontaperinteestä. Aineistossa on leivontaohjeita, joita Pohjois-Karjalan Martat

ry keräsi alueensa martoilta. Lisäksi valmistettiin kurssien pitäjille aineisto, jossa on vähän laajemmin tietoa karjalaisesta ruokakulttuurista.

Marttapiirit pitivät vuoden aikana 22 Karjalasia kukkoja ja kakkaroita kurssia. Kurseja oli hiukan enemmän kuin suunniteltiin. Kursseille osallistui 229 kurssilaista. Kurssilaisista moni oli yllätynyt, kuinka yksinkertaisista perusräka-aineista syntyy herkullisia ja melko helposti valmistuvia leivonnaisia.

KOTITALOUSNEUVONTAPUHELIN

Valtakunnalliseen kotitalousneuvontapuhelimeen ja internetin välityksellä tullessiin kysymyksiin vastattiin Pirkanmaan piirissä. Kotitalousneuvontapuhelimeen tuli noin 1 900 puhelua. Ruoasta ja ravitsemusasioista kysyttiin 1 023 kertaa, kodin talousasioista 787 kertaa ja kotipuutarhanhoitoon pyydettiin neuvoja 93 kertaa. Säilöntä oli suosituin keskustelunaihe.

LASTEN RAVITSEMUS RAITEILLEEN

Vuonna 2008 alkaneella hankkeella edistetään lasten hyvinvointia ja tasapai-

noista ravitsemusta vanhempien toimissa mallina. Hankkeessa järjestetään luentoja vauva-, leikki- ja alakouluikäisten vanhemmille ja välipalakursseja alakouluikäisille ja heidän vanhemmilleen. Hankkeessa on tuotettu luentoaineistoa, pöytätaulut neuvojille ja vihkosia jaettavaksi vanhemmille. Välipalakursseja varten on reseptipankki toimihenkilöiden intranetsivuilla.

Vuonna 2009 piirit pitivät yhteensä 137 luentoa ja järjestivät 178 välipalakurssikokoontumista. Luennoille osallistui yhteensä noin 2 200 vanhempaa, joista suurin osa oli leikki-ikäisten vanhempia. Välipalakursseille osallistujia oli yhteensä 1 500. Hanke jatkuu vuoden 2010 loppuun. Hankkeeseen tuotettu aineisto on saanut hyvää palautetta niin visuaalisesta ilmeestään kuin sisällöstäänkin. Vanhempien palaute on ollut myönteistä. Lisäksi he ovat käineet käytännön vinkkejä lapsen ruokailuun, muun muassa siihen, miten helpottaa ruoanvalmistusta lapsen kanssa, miten varmistaa ruoan turvallisuus ja miten valmistaa itse soseruokia vauvalle. Hanketta rahoittaa Eduard Polónin

säätiö. Yhteistyökumppanina hankkeessa on Suomen Vanhempainliitto ry.

Marttaliitto sai vauvanruoka dvd:n tekemiseen 10 000 euron avustuksen Alli Paasikiven Säätiöltä. Terveystajaliitto lähti kumppaniksi hankkeeseen. Dvd:n suunnittelu aloitettiin keuhällä 2009, se kuvattiin marraskuussa ja se valmistui keuhällä 2010. Dvd:stä tuli myyntituote, ja sitä markkinoidaan muun muassa terveydenhoitajien käyttöön. Myyntinimi on Ruokaseikkailu alkaa – Näin valmistat soseruokia vauvalle. Dvd:n mukana on Lasten ravitsemus raiteilleen -hankkeeseen tehty vihkonen. Dvd:tä tullaan hyödyntämään myös järjestön neuvontatyössä, ja se tekstitetään ruotsiksi.

PAKKAUSMERKINNÄT VALOKEILASSA -KAMPANJA

Marttaliitto oli mukana Eviran vetämässä Pakkausmerkinnät valokeilassa -kampanjassa neljän muun järjestön kanssa (Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry, Finlands svenska Marthaförbund rf, Kuluttajat-Konsumenterna ry, Suomen Kuluttajaliitto ry). Kam-

Keskustelua herättivät muun muassa päiväysmerkinnät, ruokien säilytys ja säilyvyys. Myös ravitsemukselliset pakkausmerkinnät ja lisäaineet puhututtivat.

panja kesti koko vuoden, ja sen tavoitteena oli kannustaa ja opastaa kuluttajia lukemaan pakkausmerkintöjä ja ohjata antamaan palautetta oikealle taholle. Kampanjalle luotiin omat internetsivut www.tuoreetkasvot.fi, joilla oli kausittain vaihtuva tema ja kilpailu.

Marttaliiton vastuulla oli järjestää yleisötilaisuuksia yhteistyössä piirien kanssa. Piirien neuvonjen pakkausmerkintätietoutta päivitettiin ruoka ja ravit-

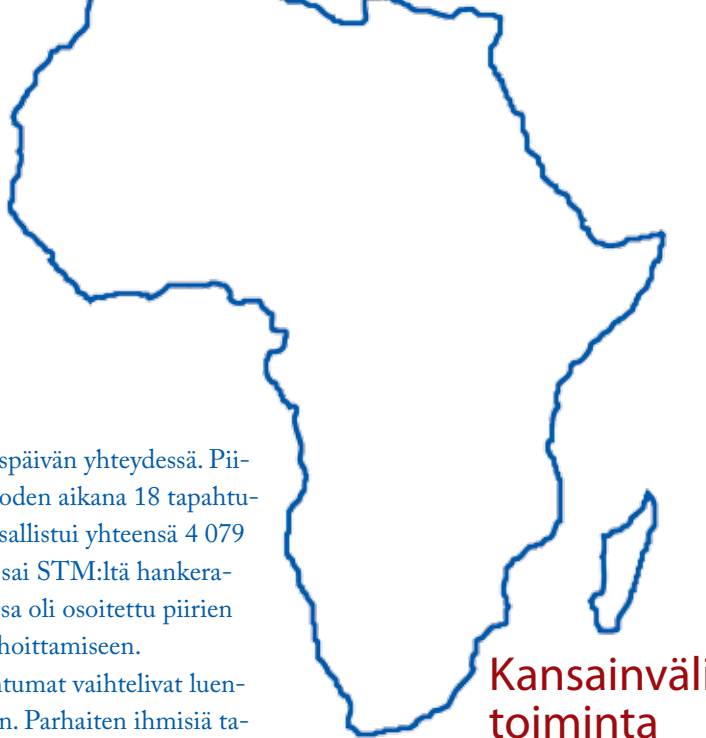
semus -koulutuspäivän yhteydessä. Piirit järjestivät vuoden aikana 18 tapahtumaa, ja niihin osallistui yhteensä 4 079 henkilöä. Evira sai STM:ltä hankerahoitusta, josta osa oli osoitettu piirien tapahtumien rahoittamiseen.

Piirien tapahtumat vaihtelivat luennoista messuihin. Parhaiten ihmisiä tavoitettiin messu- ja toritapahtumissa. Keskustelua herättivät muun muassa päiväysmerkinnät, ruokien säilytys ja säilyvyys. Myös ravitsemukselliset pakkausmerkinnät ja lisäaineet puhututtivat. Tapahtumissa jaettiin Eviran valmistamaa materiaalia, kuten Mitä kaikkea elintarvikkeen pakkaus kertoo? – 7 syytä tutustua pakkausmerkintöihin.

Järjestötoiminta

YHTEYSPAIKKANA YHDISTYS

Hanke jatkui kymmenen piirin alueella. Hanke on kolmivuotinen (2008–2010), ja sen tavoitteena on löytää hyviä käytäntöjä yhdistystoimintaan, erityisesti ikääntyvien ja nuorten jäsenten yhteistoimintaan. Hanke jatkuu 3–4 piirin alueellisilla koulutuksilla.

Kansainvälinen toiminta

NAISJÄRJESTÖTYÖN JA KOTITALOUSNEUVONNAN TUKEMINEN KARJALAN TASAVALLASSA JA VIIPURISSA

Hankkeen tavoitteena on edistää ketjukoulutusmenetelmän käyttöä venäläisissä yhdistyksissä ja viedä eteenpäin monipuolista kotitalousneuvontaa. Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan Martat järjestivät 5.–7.5. Petroskoin lähellä Novaja Vilgassa puutarhaneuvontaketjukoulutuksen, jonka teemoina olivat puutarhan taudit ja tuholaiset, perennat sekä Kevättä kattilassa – villivihannekset ja luonnonyrtit. Kurssin 22 osallistujaa järjesti vastaavia kurssseja omissa yhdistyksissään ja levitti saamaansa kurssimateriaalia lähiympäristössään. Hanketta rahoittivat ulkoasiainministeriö ja Marttaliitto.

AURINKOLEIPOMO JA NEUVONTAVERKOSTO MAASEUTUPERHEIDEN HYVINVOINNIN TUKENA, BURKINA FASO

Vuosina 2009–2010 toteutettavan hankkeen tavoite on edistää burkinafasolaisten maaseutuperheiden hyvinvointia tukemalla Pag-La-Yiri-järjestön kotitalousneuvontaa. Järjestön tulojen kartuttamiseksi on rakennettu leipomo. Lisäksi neuvonjen työtä on resursoitu maksamalla palkkoja ja huoltamalla kulkuvälineitä. Vuonna 2009 panostettiin erityisesti neuvonjen ja apuneuvonjen täydennyskoulutukseen opastamalla heitä pedagogisissa taidoissa ja AIDS-perheiden kohtaamisessa. Siivouskampanjavastaavat osallistuivat myös viikontaiteeseen koulutukseen.

Noin 15 000 kyläläistä perheineen hyötyy vuosittain Pag-La-Yirin ravitsemus- ja hygienianeuvonnasta. Hanke edistää myös miesten ja naisten tassa-arvoa, kun ravitsemus- ja hygieniakysymyksiä käsitellään yhdessä yli sukupuoli- ja sukupolvirajonjen. Hanketta rahoittivat ulkoasiainministeriö ja martat.

Perinne- ja kulttuuri-toiminta

MARTTANEUVOJA MUISTELEE

Vuoden 2009 alusta aloitettiin kolmivuotinen Marttaneuvoja muistele -hanke. Hankkeen tarkoituksena on kerätä kyselyn ja haastatteluiden avulla talteen marttajärjestössä työskennelleiden toimihenkilöiden muistoja ja kokemuksia työstään. Kerätyn aineiston pohjalta tehdään julkaisu.

Hankkeeseen liittyvä kysely lähetettiin syyskuussa kaikille Marttaliiton ja piirien nykyisille toimihenkilöille sekä kaikille niille entisille toimihenkilöille, joiden yhteystiedot saatiin piirien ja Marttaliiton kautta. Entisistä toimihenkilöistä tavoitettiin yhteensä 93. Vastauksia kyselyyn tuli 66 kappaletta, joista noin 75 prosenttia oli entisten toimihenkilöiden vastauksia.

Kyselyyn liittyviä haastatteluja tehtiin 15. Lisäksi koottiin tutkimukseen liittyvää teoria-aineistoa ja kartoitettiin arkistoissa olevaa, aiheeseen liittyvää materiaalia.

Kehittämishankkeet

KOTITALOUSNEUVONNAN TUOTTEISTAMINEN

Hankkeessa tuotteistetaan jo toiminnassa olevia ja hyviksi havaittuja neuvontapalveluja. Piireille tehtiin elokuussa kysely hyväksi havaituista kursseista ja luennoista, niiden hinnoittelusta, markkinoinnista ja kurssien soveltuvuudesta valtakunnallisesti. Vastauksia saatiin 12 piiristä. Kyselyn mukaan piirien toiveina oli yhtenäisen markkinointimateriaalin kehittäminen, piirien nettisivujen uudistaminen ja laadukkaan kurssimateriaalin kehittäminen.

Piirit olivat valmiita jakamaan omia toimintamallejaan valtakunnallisesti. Viisi piiriä on antanut kurssimateriaalia tuotteistettavaksi, ja niistä on Marttaliitossa muokattu kaksi, Espanjalainen ilta ja Turkkilainen ilta.

MARTTALIITON ARKISTO

Arkistonmuodostussuunnitelman päivitystyö käynnistyi dokumentinhallintajärjestelmän hankintaprosessin myötä.

Tavoitteena on luoda Marttaliitolle hyvän tiedonhallintatavan mukainen asiakirjahallinnon ja arkistotoimen ohjeistus. Ohjeistus toimii toiminta- ja nettelytapaohjeena kaikille asiakirjoja ja niihin rinnastettavia tietoaaineistoja käsitteleville. Nykyinen ohjeistus on vuodelta 1994.

VERKKOVIESTINNÄN KEHITTÄMISHANKE

Marttojen uudistetut verkkosivut avattiin 19.1. marttojen 110-vuotisjuhluvuoden käynnistykseksi. Uudistettujen sivujen sisältö on huomattavasti entistä sivustoa laajempi. Uudistuksen kohteena oli koko verkkoympäristö: julkiverkko, jäsensivut ja toimihenkilöiden intranet. Myös Marttaliiton hallitukselle tehtiin oma suljettu kokonaisuutensa.

Sivujen uudistamisen tarkoituksena on tarjota kotitalousneuvontaa ja palvelua entistä paremmin suurta yleisöä, jäseniä ja luottamustehtävissä toimivia marttoja, tiedotusvälineitä, päättäjiä ja muita sidosryhmiä. Marttaliiton henkilökunta sai koulutusta sivujen raken-

teiden uudistamiseen ja verkkokirjoittamiseen.

Marttojen kotisivujen kävijämäärä on lisääntynyt nopeasti. Vuonna 2009 se oli jo 1 812 562. Sähköisen viestinnän merkitys kasvaa sekä uusien sukupolvien myötä että keski-ikäisen ja vanhemman väestön tietoteknisten taitojen, välineiden ja sovellusten kehittyessä.

Hanketta rahoitti Eduard Polónin säätiö.

MARTTOJEN KOTIAPU

Hankkeen tarkoituksena on ollut kehittää ja tukea Marttojen kotiapu -toimintaa piireissä. Toiminta tuo taloudellista tukea piirin järjestö- ja neuvontatoiminnan toteuttamiseen, se luo yhteistyömahdollisuuksia ja toimintaverkostoja.

Kotiapuhankkeessa oli mukana yksitoista piiriä. Hankkeen painopistealueita olivat laadun ja liiketoiminnan kehittäminen, markkinointi ja tiedotus sekä henkilöstön koulutus.

Piireille on annettu ohjausta ja neuvontaa tarpeen mukaan. Vuoden aikana tehtiin viisi piirikäyntiä ja yhden ko-

tiapuohjaajan perehdytys työhön. Kotiaputyöntekijöiden koulutuspäivät olivat 4.–5.9. ja niihin osallistui 50 kotiaputyöntekijää.

Hanketta rahoitti Eduard Polónin säätiö.

Sähköisen viestinnän merkitys kasvaa sekä uusien sukupolvien myötä että keski-ikäisen ja vanhemman väestön tietoteknisten taitojen, välineiden ja sovellusten kehittyessä.

Hallinto

LIITON KOKOUKSET

Kevätkokous pidettiin Marttakeskuk- sessa 25.4. ja syyskokous 24.10.

MARTTALIITON HALLITUS

JA TOIMINNANJOHTAJA

Marttaliiton hallitukseen kuuluivat vuonna 2009 puheenjohtaja **Merja Sil- tanen**, varapuheenjohtaja **Tanja Ran- tanen** ja jäsenet **Maija Lepistö**, **Teller- vo Leppiniemi**, **Maija Niskanen**, **Eila Piippo**, **Lea Sairanen**, **Sari Seppälä** ja **Airi Väänänen** sekä varajäseninä **Eila Peräkylä** ja **Pirjo Seimola**.

Vuoden 2010 alusta hallituksessa ovat puheenjohtaja **Merja Siltanen**, vara- puheenjohtaja **Lea Sairanen** ja jäsenet **Maija Lepistö**, **Tellervo Leppiniemi**, **Maija Niskanen**, **Tanja Rantanen**, **Pia Rättyä**, **Sari Seppälä** ja **Airi Väänänen** sekä varajäseninä **Pirjo Seimola** ja **Ei- la Piippo**.

Marttaliiton toiminnanjohtajana toimi **Merja Merasto** 16.8. asti ja **Asta Kuos- manen** 17.8. alkaen.

1.2.2010 toiminnanjohtajan työt aloitti **Marianne Heikkilä**.

Hallituksen koulutukset: Hallitus osal- listui yleishyödyllisten yhdistysten ja säätiöiden verokoulutuspäivään sekä strategiatyön valmennusohjelmaan.

EDUARD POLÓNIN SÄÄTIÖ

Eduard Polónin säätiön hallitukse- na toimii Marttaliiton hallitus. Sääti- ön asiamiehenä toimi **Merja Merasto** 16.8. asti ja **Asta Kuosmanen** 17.8. al- kaen.

MARTTALIITON PALVELUT OY

Marttaliiton Palvelut Oy:n hallitukseen kuuluivat vuonna 2009 puheenjohtaja **Merja Siltanen** ja jäseninä **Kirsti Haa- tio-Levén** ja **Riitta Hautamaa**. Martta- liiton Palvelut Oy:n toimitusjohtaja on **Aila Vuotila**.

KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKE- YHTIÖ LAPINLAHDENKATU 3

KKOy Lapinlahdenkatu 3:n hallituk- seen kuuluivat 16.8. asti puheenjoh-

taja **Merja Merasto** ja jäsenet **Mer- ja Siltanen**, **Leena Mäkinen**, **Tanja Rantanen**, **Asta Kuosmanen** ja **Riitta Hautamaa** (1.4. asti). 17.8. alkaen halli- tukseen kuuluivat puheenjohtaja **Tan- ja Rantanen** ja jäsenet **Merja Siltanen**, **Leena Mäkinen**, **Anne Lempinen** ja **Asta Kuosmanen**.

KKOy Lapinlahdenkatu 3:n toimitus- johtajana on toiminut 31.3. asti **Hannu Rahkila**, Comreal Management Oy ja 1.4. alkaen **Riitta Hautamaa**.

MARTTAJÄRJESTÖN LUOTTAMUSMIEHET

STTK:n luottamusmies **Heta Nykänen**, Pohjois-Savon Martat Varaluottamusmies **Virpi Ikonen**, Ky- menlaakson Martat

MARTTALIITTOKONSERNIN TILINTARKASTAJAT

KHT Kari Lydman ja KHT **Johanna Pe- rälä** sekä varatilintarkastajat KHT **Mer- ja Prihti** ja KHT s, KHT-yhteisö Pricewa- terhouseCoopers Oy.

Henkilöstö

Marttaliiton toimistossa henkilöstö- määrä lisääntyi vuonna 2009 kahdella, joista toinen on Yhteisvastuukeräyk- sen projektipäällikkö ja toinen neuvo- ja Etelä-Hämeen Martoille. Marttaliiton Palvelut Oy:n henkilöt sijoittuivat alku- vuodesta Marttaliiton työntekijöiksi.

Vakituksia työntekijöitä oli 22 ja määrä- aikaisia 9.

JOHTORYHMÄ JA TIIMIT

Marttaliiton toimisto on hallituksen päätöksen mukaan sisäisesti järjesty- tynyt tiimeihin: hallintotiimi, talous- tiimi, järjestötiimi, sisältötiimi ja vies- tintätiimi. Johtoryhmän muodostivat tiimien vetäjät ja toiminnanjohtaja, jo- ka toimi johtoryhmän puheenjohtaja- na. Laajennettuun johtoryhmään kuu- luvat lisäksi perinnetietokeskuksen johtaja ja hotellin ja ravintolan johta- ja. Vuoden 2009 alusta laajennettuun johtoryhmään kuuluvat lisäksi ravinto- lapäällikkö ja hallintotiimin esimies.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Marttaliitto	22	24	24	23	29	31
MarttaHotelli	18	19	17	16	8	5
Yhteensä	40	43	41	39	37	36

Tilikauden palkat ja palkkiot 2009 1 394 187 euroa

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Marttaliiton henkilöstön kehittämis- tä ja työhyvinvointia tuettiin kulttuu- risetelein sekä tarjoamalla työpaik- kaliikuntaa. Johtoryhmä osallistui johtamiskoulutukseen Tampereen Yli- opiston Täydennyskoulutuskeskuses- sa. Koulutus kestää kaksi vuotta vuo- den 2011 helmikuulle. Henkilöstön osaamiskartoitus on aloitettu ja sen perusteella määritellään työntekijöi- den koulutustarpeet.

HALLITUS 2009

Toimisto ja toimihenkilöt

MARTTALIITON TOIMISTO

Marttakeskus
Lapinlahdenkatu 3, 00180 Helsinki
Vaihde 010 838 5500,
faksi 010 838 5601

Martat-lehti 010 838 5600,
faksi 010 838 5601

Sähköpostit
etunimi.sukunimi@martat.fi,
martat@martat.fi

Alhonsalo Marja-Liisa, toimistosih-
teeri

Elomaa-Vahteristo Pirkko, järjestö-
päälikkö

Hautamaa Riitta, talouspäälikkö

Hopsu-Neuvonen Arja, kehittämis-
päälikkö

Hämäläinen Pirjo, toimistoassistent-
ti ma.

Härkönen Milla, kehittämisspäällik-
kö ma.

Härmälä Kaisa, kehittämisspäällikkö

Ikonen Ritva, kehittämisspäällikkö

Jerkku Teija, kehittämisspäällikkö

Karppinen Tarja, taloussuunnittelija

Kilgast Eija, koulutuspäällikkö

Kokkonen Helena, toimituspäällikkö

Kuittinen Katja, graafikko

Kuosmanen Asta, kehitysjohtaja

16.8.2009 asti, toiminnanjohtaja (ma.)

17.8.2009 alkaen

Känsälä Päivi, projektikoordinaattori

Lindqvist Terhi, kehittämisspäällikkö

Marttinen Riia, perinnetietokeskus Sy-
reeni, hankekoordinaattori

Merja Merasto, toiminnanjohtaja

16.8.2009 asti

Mäkelä Milla, Ravintola Martta, keit-
tiömestari

Pajari Erja, pääkirjanpitäjä

Pälve Paula, perinnetietokeskus Sy-
reeni, näyttelytyöntekijä

Rappe Erja, projektipäällikkö

Rautio Kaisa, viestintäpäällikkö

Saarinen Soile, kirjanpitäjä

Salonen Marjahelena, projektipääl-
likkö

Sirkiä Arja, toimistosihiteeri

Svahn Tea, toimistosihiteeri

Uimaniemi Seija, taloussihteeri

Vaara Marja-Liisa, palkanlaskija

Valkonen Helena, toimistosihiteeri

Vesterbacka Kirsi, perinnetietokeskus

Syreeni, johtaja

Vuotila Aila, Ravintola Martta, toimi-
tusjohtaja

Ansiomerkit 2009

Marttaliitto myönsi vuonna 2009 seu-
raavat ansiomerkit

ETELÄ-HÄMEEN MARTAT

Pronssinen Aaltonen Elvi, Apiainen
Raili, Forsman Sirkka, Haavisto Tuu-
likki, Hatakka Anita, Heikkilä Maria-
Elina, Hutri Liisa, Koivisto Auli, Kämä-
räinen Sinikka, Kärpälä Kaarina, Me-
la Sirkka, Niittumäki Ritva, Oittinen
Liisa, Partti Varpu, Ruoskanen Sirkka-
Leena, Sundelin Maija, Vesikko Raija,
Vuorela Marjatta

ETELÄ-KARJALAN MARTAT

Pronssinen Hulkkonen Aili, Hyvönen
Saara, Jantunen Lea, Kaijansinkko Ei-
la, Knaapi Annikki, Konsti Raili, Lah-
tinen Pirjo, Melkko Helena, Pakka-
nen Marja-Leena, Tanttu Oili, Vitikai-
nen Rauha

ETELÄ-SAVON MARTAT

Pronssinen Hyötyläinen Sirkka, Hä-
mäläinen Mervi, Hämäläinen Elli,
Hämäläinen Päivi, Hämäläinen Rit-
va, Jaatinen Anita, Kankkunen Li-
sa, Kärkkäinen Saimi, Levänen Tyyne,

Mikkonen Riitta, Nykänen Maritta,
Partanen Helka, Pesonen Tuula, Pöy-
hönen Marjo, Summanen Ritva, Väi-
sänen Ulla, Wilkman Ritva

ITÄ-HÄMEEN MARTAT

Hopeinen Rajala Vuokko, Rosti Pirkko

Pronssinen Helminen Asta, Kantonen
Hilkka, Koivisto Marja, Laiho Paula,
Liimatainen Maarit, Myyrä Marjatta,
Mäkelä Kirsi-Marjatta, Perttilä Ritva,
Pesonen Helena, Pimiä Virpi, Riukka
Marja-Liisa, Tuittu Raija, Vilkkö-Vir-
tanen Varpu, Villikka Aino, Vilo Seija,
Virolainen Kristiina, Virtanen Sirkka,
Vähämartti Anna-Maija, Vähämart-
ti Terttu

KAINUUN MARTAT

Kultainen Aho Saara, Kemppainen
Raija

Hopeinen Niskanen Maija

Pronssinen Berg Leena, Hanski Kat-
ri, Heikkinen Maire, Karjalainen Ai-
ri, Karppinen Minna, Korpi Eeva, Sep-
pänen Lea

KESKI- JA ETELÄ-POHJANMAAN MARTAT

Hopeinen Ahola Tarja, Biskop Tuija,
Finnilä Anna-Liisa, Keski-Sämpi Ulla,
Tuukkanen Eija

Pronssinen Ahvenniemi Sointu, Aro-
nen Maire, Hovila Seija, Karhulah-
ti Terttu, Känsäkangas Majlis, Nokso
Leena, Riihisaari Ritva, Timonen Riit-
ta, Tuohisto-Kokko Anna-Liisa, Ylä-
kö Lea

KESKI-SUOMEN MARTAT

Kultainen Nykänen Ritva

Pronssinen Lahnelahti Kirsti, Läh-
teenmäki Tuija, Pastila Lilja, Pihlanen
Karin, Pihlanen Leena

KYMENLAAKSON MARTAT

Kultainen Mustonen Anneli, Mäkinen
Leena

Hopeinen Kukkola Päivi

Pronssinen Frantsi Anna-Liisa, Hed-
borg Anne, Kokkala Irja, Luoma Airi

Marttaliiton kunniajäsenet

LAPIN MARTAT

Kultainen Pyhäjärvi Maija

Pronssinen Kangas Kaisa, Laukkanen Unelma, Mikkonen Helka, Remsu Eine, Siilasvuo Anu Minna, Syväjärvi Helvi, Tuisku Orvokki, Törmänen Sirpa, Ylönen Aila

PIRKANMAAN MARTAT

Kultainen Kylä-Laaso Tuula, Laitinen Raija

Pronssinen Ahonen Helena, Honkilahti Salme, Kurikka-oja Seija, Lingman Tiina, Mäkelä Eila, Ruusunen Virve

POHJOIS-KARJALAN MARTAT

Pronssinen Hopponen Saini, Perón-Haverinen Eva, Wikström Helvi, Åke Anna-Liisa

POHJOIS-POHJANMAAN MARTAT

Hopeinen Huovinen Airi, Isotalus Helena, Jouhten Irja

Pronssinen Alakorva-Pernu Lea, Er-

vasti Marjatta, Haapapuro Helvi, Isolehto-Lesonen Leena, Kari Teller-vo, Kinnunen Pirkko, Komulainen Eila, Laitinen Liisa, Liedes Ritva, Rytky Leena, Seppälä Aune, Sipola Maija-Liisa, Suutari Paula, Särkipaju Leila, Taipalus Margit

POHJOIS-SAVON MARTAT

Kultainen Nykänen Heta

Hopeinen Ikonen Tiina

Pronssinen Björn Liisa, Haapakorva Arja, Haapakoski Sonja, Heinonen Tarja, Hytönen Tarja, Hänninen Tuula, Ihalainen Marja-Liisa, Rissanen Martta, Tuovinen Raija

SATAKUNNAN MARTAT

Kultainen Heinonen Raija-Liisa, Vanhatalo Leena-Sisko

Pronssinen Hanhinen Marja-Terttu, Karpale Rauni, Liipo Leena, Rosenberg Marja, Viinämäki Marjatta

UUDENMAAN MARTAT

Hopeinen Behm Ulla, Mäkinen Aira,

Hilkka Huttunen

Pronssinen Arkko Pirkko, Bergman Maija-Liisa, Eskelin Laila, Farin Sylvi, Hautamäki Pirkko, Iitti Pirkko, Jaatinen Pirkko, Kiiski Salme, Klemola Kaija, Lindholm Sirpa, Kuosa Maija, Lapinleimu Hilkka, Liitsola Raili, Moilanen Arja, Montonen Mirja, Morelli Jaana, Olaskari Sylvi, Paasio Ritva, Palmu Kirsti, Pankaluoto Tarja, Rossi Anneli, Sassi Aili, Sassi Mirjam, Sepänen Saara, Stormi Soili

VARSINAIS-SUOMEN MARTAT

Kultainen Kurkilahti Riitta

Pronssinen Holappa Virpi, Holma Anna-Liisa, Hyle Aili, Hätönen Riitta, Laakso Taina, Lehto Aila, Leinonen Riitta, Markula Eila, Martelius Maija Leena, Nordström Seija, Seppälä Hannele, Viitanen Pirjo, Vuorinen Terttu

MARTTALIITTO RY

Kultainen Haatio-Leven Kirsti, Karttunen Marjetta, Kuosmanen Asta, Kytövuori Pirjo, Leino Eeva, Paakko Aune, Välimäki Leena

kunniapuheenjohtaja

Saara Mikkola

Hämeenlinna

kunniajäsenet

Birgitta Bröckl

Parainen

Anni Cleve

Vehkalahti

Eeva Eerola

Tampere

Salme Holma

Tuusula

Kerttu Huitu

Vihti

Ilta Ikkala

Saarijärvi

Pirkko Ikonen

Toivakka

Liisa Laitinen

Siilinjärvi

Katri Lehto

Hyvinkää

Marjatta Lindeberg

Kesälahti

Maija Nevalainen

Ruokolahti

Maija Pekkarinen

Helsinki

Kerttu Peltoniemi

Kokkola

Leila Rautalahti

Espoo

Anja Sillanpää

Mynämäki

Helena Snellman

Helsinki

Eva von Weissenberg

Kemiö

Marttaliiton järjestöyhteistyö ja muut verkostot

JÄRJESTÖT

Aikakauslehtien Liitto
Arktiset Aromit ry
Kehitysyhteistyön Palvelukeskus ry
Kotimaiset Kasvikset ry
Käsi- ja taideteollisuusliitto ry
Maito ja Terveys ry
Naisjärjestöjen Keskusliitto NJKL
Naisten Valmiusliitto ry
Opintotoiminnan Keskusliitto OK ry
ProMama ry
Reilun kaupan edistämisyhdistys ry
Suomalaisen Työn Liitto
Suomen Luonnonsuojeluliitto ry
Suomen UNIFEM ry
Suomen YK-liitto ry
Suomen 4H-liitto ry
Terveystieteen edistämisen keskus ry
Vapaaehtoinen Pelastuspalvelu Vapepa
Väestöliitto ry
Yhteiskuntaviestinnän yhdistys ry

KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT

Pohjoismaiden Naisliitto, Nordens Kvinnoförbund, NKF
Maailman Maaseutunaisten Liitto,
The Associated Country Women of the World, ACWW
International Federation for Home Economics, FIN-IFHE

MUUT YHTEISTYÖELIMET

APAJA, kestävän kehityksen toimikunta
Kansalaisjärjestöjen kierrätysliike
Kotitalous- ja kuluttajaneuvottelukunta KKN
Karjalan Kulttuurirahaston Isännistö
Keskuskauppakamarin liiketapalautakunta varajäsen
Kuluttaja-asiainneuvottelukunta
Kuluttajariitalautakunnan 1 jaosto (tekstiilit ja pesula)
Kuluttajien vakuutustoimisto
W ja E Otsakorven Säätiö
Suomen Maatalousmuseosäätiö
Taloudenhallinnan neuvottelukunta
Tuoteturvallisuusasiain neuvottelukunta
Työtehoseuran kotitalous- ja kuluttajatoimikunta

Talous

Suluissa esitetyt luvut ovat vastaavia lukuja vuodelta 2008.

VARSINAINEN TOIMINTA JA HANKE- AVUSTUKSET

Marttaliitto sai opetusministeriöltä valtionapua järjestön kotitalousneuvontaan. Opetusministeriö myönsi kotitalousneuvontaan valtionapua 1 042 000 euroa (995 000), josta 230 000 euroa (219 000) Marttaliitolle ja 812 000 euroa (776 000) piireille. Valtionavun määrä nousi hieman edellisestä vuodesta. Valtionapu on merkittävä rahoitusmuoto toiminnan jatkuvuudelle ja kehittämiseksi.

Muita hankeavustuksia saatiin yhteensä 1 058 949 euroa (852 000) muun muassa Karjalan Kulttuurirahasto Säätiöltä, opetusministeriöltä, Alli Paasikiven säätiöltä, Eduard Polónin säätiöltä, Raha-automaattiyhdistykseltä, ulkoasiainministeriöltä ja Euroopan sosiaalirahastolta.

Varainhankinta

JÄSENMAKSUT

Jäsenmaksupalautukset Marttaliitolle olivat 2 e/jäsen.

TUOTEMYYNТИ

Arvonlisäveron alainen tuotemyynti oli yhteensä 230 931 euroa (164 000). Tuotevalikoiman kehittämistä on jatkettu järjestön luottamus- ja toimihenkilöistä koostuvan tuoteradin linjausten mukaisesti.

MARTTAKESKUS

Marttakeskus valmistui joulukuussa 2009 ja sijaitsee osoitteessa Lapinlahdenkatu 3.

Tavoitteena on, että Marttakeskus keskellä Helsinkiä on järjestön näkyvä, toimiva ja edustava keskus. Uudenmaan Martat ry muutti Marttakeskuksen 2. ja 3. kerrokseen kesällä 2009. Elokuussa katutasossa avattiin Ravintola Martta, jonka toimintaa hoitaa Marttaliiton Palvelut Oy.

Marttaliiton kevät- ja syyskokouksessa esitettiin ajankohtaan liittyvä rakennuttamisen tilanne ja käytiin läpi hallituksen laatima korjaus- ja saneerausrakentamisen lisätalousarvio. Peruskorjauksen toteutuneet kustannukset olivat 6,4 miljoonaa euroa vuonna 2009. Remontti rahoitettiin realisoimalla liiton sijoitusomaisuuteen sisältyviä osake- ja korkosijoituksia.

SIOJITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Vuosi 2009 oli sijoitusmarkkinoilla epävakaa. Sijoitusten, varsinkin osakkeiden, arvot heilahtelivat voimakkaasti vuoden aikana. Syksyn 2008 osakemarkkinoiden kriisin vaikutuksista ollaan vähitellen toipumassa. Marttaliiton osake- ja korkosijoituksista sijoitettiin vuoden aikana 6,4 miljoonaa euroa peruskorjaukseen, mikä pienensi osake- ja korkosijoitusten määrää.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos oli 4 172 744 euroa (1 900 000). Tulos ilman rahastojen sijoitus- ja rahoitustoimintaa oli 3 071 027 euroa (2 248 000) ylittäen budjetin 2 014 000 eurolla.

RAHASTOT

Marttaliitolla on omakatteisena rahastona Eduard Polónin rahasto ja sidottuina rahastoina Maria Pusan rahasto, marttajärjestön toimihenkilöiden lisäeläkerahasto ja Lea Aallon rahasto. Rahastojen varoista on tuettu piirien toimintaa.

Tuloslaskelma

VARSINAINEN TOIMINTA	Konserni		Liitto	
	1.1.-31.12.2009	1.1.-31.12.2008	1.1.-31.12.2009	1.1.-31.12.2008
Tuotot				
Saadut avustukset	337	379	1 096 949,14	889 692,77
Muut tuotot	743	710	766 765,51	773 179,85
Tuotot yhteensä	1 080	1088	1 863 714,65	1 662 872,62
Kulut				
Henkilöstökulut	-1 631	-1 399	-1 616 891,26	-1 398 825,19
Poistot	-465	-277	-820610,96	-87 195,60
Muut kulut	-3 722	-3 194	-3 805 256,25	-3 037 359,61
Siirretty varainhankinnan ja sijoitustoiminnan kuluksi	0	85	0,00	85 492,00
Kulut yhteensä	-5 818	-4 784	-5 504 758,47	-4 437 888,40
Kulujäämä	-4 738	-3 696	-3 641 043,82	-2 775 015,78
VARAINHANKINTA				
Tuotot				
Jäsenmaksut	79	75	78 998,40	75 094,00
Tuotemyynti	231	164	230 931,31	163 972,99
Ravintolatoiminnan tuotot	214	0	0,00	0,00
Majoitustoiminnan tuotot	0	604	0,00	604 240,11
Kulut	524	843	309 929,71	843 307,10
Henkilöstökulut	-180	-275	-8 115,12	-274 722,56
Poistot	-13	-18	0,00	-18 271,91
Muut kulut	-267	-392	-130 984,30	-392 277,36
Osuus yhteiskuluista	0	-54	0,00	-62 124
Varainhankinnan tuotto	-461	-739	-139 099,42	-747 395,83
	63	104	170 830,29	95 911,27
SIOJITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA				
Tuotot				
Osinko- ja korkotuotot	746	1 889	464 509,08	1 141 660,88
Vuokratuotot	320	260	306 883,66	218 773,01
Arvopapereiden myyntivoitot	4 810	7 063	4 586 027,93	4 752 349,84
Kulut	5 875	9 213	5 357 420,67	6 112 783,73
Arvopapereiden arvonalennukset	115	-1 232	-5 196,82	-1 051 781,25
Arvopapereiden myyntitappiot	-493	-3 508	-492 795,62	-2 596 290,74
Lainakorot	-143	-179	-143 151,28	-179 131,94
Henkilöstökulut	-37	0	-35 951,74	0,00
Kiinteistöjen kulut	1 246	-742	-507 580,80	-385 642,58
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotto	-1 803	-5 662	-1 184 676,26	-4 2120846,51
	4 072	3 552	4 172 744,41	1 899 937,22
SATUNNAISET ERÄT				
Satunnaiset tuotot ja kulut	-558	2 241	-558 142,56	2 240 570,73
YLEISAVUSTUKSET	230	219	230 000,00	219 000,00
TILIKAUDEN TULOS				
Rahastosiirrot	-930	2 419	374 388,32	1 680 403,44
	-1 319	-1 422	-1 034 040,12	244 901,65
TILIKAUDEN YLI- JA ALIJÄÄMÄ	-2 250	997	-659 651,80	1 925 305,09

Tase

VASTAAVAA PYSYVÄT VASTAAVAT	Konserni		Liitto	
	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2008
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	29	29	22 134,87	23 586,67
Aineelliset hyödykkeet				
Maa-alueet	395	20	0,00	0,00
Rakennukset	20 377	14 906	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	278	220	196 940,55	186 403,00
	21 051	15 146	196 940,55	186 430,00
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	0	0	21 442 467,37	11 289 301,01
Saamiset	289	2 416	289 347,94	2 415 802,98
Muut osakkeet ja osuudet	3 817	9 356	3 817 341,55	9 356 242,12
	4 107	11 772	25 549 156,86	23 061 346,11
Omakatteisten rahastojen varat				
Aineelliset hyödykkeet	1 963	56	990 739,55	25 601,27
Sijoitukset	33 367	33 359	15 502 943,69	16 758 378,54
Saamiset	1 228	15	1 228 166,60	1 135,58
Rahat ja pankkisaamiset	354	2 970	307 577,90	211 869,66
	36 913	36 399	18 029 427,74	16 996 985,05
Pysyvät vastaavat yhteensä	62 099	63 346	43 797 660,02	40 268 320,83
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Tavarat	185	155	180 351,59	154 589,31
Pitkäaikaiset saamiset				
Lainasaamiset	0	0	0,00	3 776 342,84
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	68	57	40 184,02	36 902,30
Muut saamiset	326	663	45 752,38	580 830,56
Siirtosaamiset	175	152	168 591,97	152 402,95
	570	872	254 528,37	770 135,81
Rahat ja pankkisaamiset	1 507	1 038	1 432 655,94	884 037,07
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 262	2 064	1 867 535,90	5 585 105,03
VASTAAVAA YHTEENSÄ	64 361	65 411	45 665 195,92	45 853 425,86
VASTATTAVAA OMA PÄÄOMA				
Sidotut rahastot				
Omakatteiset rahastot	39 029	37 784	17 956 081,73	16 996 792,40
Muut sidotut rahastot	1 444	1 370	1 444 423,45	1 369 672,66
	40 473	39 154	19 400 505,18	18 366 465,06
Edellisten tilikausien ylijäämä	19 809	18 652	20 577 207,84	18 651 902,75
Tilikauden ylijäämä	-2 250	997	-659 651,80	1 925 305,09
Oma pääoma yhteensä	58 032	58 803	39 318 061,22	38 943 671,90
PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraukset	333	425	333 131,00	424 860,00
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	2 450	3 725	2 450 000,00	3 725 000,00
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	1 275	1 275	1 275 000,00	1 275 000,00
Ennakkomaksut	0	0	0,00	700 000,00
Velat saman konsernin yrityksille	0	0	0,00	20 075,00
Ostovelat	547	99	285 894,97	98 566,59
Muut velat	59	573	43 480,86	44 687,87
Siirtovelat	1 665	511	1 959 627,87	621 563,50
	3 546	2 458	3 564 003,70	2 759 892,96
Vieras pääoma yhteensä	5 996	6 183	6 014 003,70	6 484 892,96
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	64 361	65 411	45 665 195,92	45 853 425,86

Marttaliitto-konserni

MARTTALIITTO RY:n (Y-tunnus 0116712-8) konsernitiilinpäättökseen sisältyvät Marttaliitto ry:n oman tilinpäätöksen lisäksi Marttaliiton hallinnoiman Eduard Polónin säätiön ja liiton kokonaan omistamien Keskinäinen Kiinteistöasakeyhtiö Lapinlahdenkatu 3:n ja Marttaliiton Palvelut Oy:n tilinpäätökset.

TULOSLASKELMA

	Avainlukuja (tuhatta euroa)	2009	2008
Marttaliitto ry:n (emoyhdistys) tilinpäätöksen tulos on 660 000 euroa alijäämäinen ja konsernin tilinpäätöksen tulos on 2 250 000 euroa alijäämäinen.	Tilikauden yli/alijäämä (konserni)	-2 250	997
Konsernin ja emoyhdistyksen tilinpäätöksen keskeiset tiedot ovat seuraavat:	Marttaliitto ry:n yli/alijäämä	-660	1 925
	Taseen loppusumma (konserni)	64 361	65 411
	Marttaliitto ry:n taseen loppusumma	45 665	45 853

Liiton toiminnan kulujäämä on –3 240 000 euroa ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa ja satunnaisia eriä. Konsernin toiminnan kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa ja satunnaisia eriä on –4 653 000 euroa.

Liiton sijoitus- ja rahoitustoiminnan 4 173 000 euron ylijäämä sisältää sijoitusten tuottoja (osinko-, korkotuotot, arvonalautukset ja myyntivoitot) 5 357 000 euroa ja sijoitusten kuluja (arvonalennukset, myyntitappiot, lainakorot) 1 185 000 euroa. Konsernin sijoitustoiminnan ylijäämä on 4 280 000 euroa.

Poistot on tehty tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyn poistosuunnitelman mukaisesti. Poistojen kokonaismäärä on 116 000 euroa. Konsernin poistojen kokonaismäärä on 1 073 000 euroa.

TASE

Liiton sijoitusomaisuuden kirjanpitoarvo on 25 249 000 euroa. Sijoitusomaisuuden erien välillä on tapahtunut vuonna 2009 muutoksia. Sijoitukset pörssiosakkeisiin ja rahastoarvopapereihin ovat vähentyneet Marttakeskuksen peruskorjaukseen sijoitettujen varojen vuoksi. Konsernin sijoitusomaisuuden kirjanpitoarvo on 4 107 000 euroa.

Liiton henkilöstömäärä on vuoden aikana ollut keskimäärin 31 ja Marttaliiton Palvelut Oy:n keskimäärin 5. Muilla konsernin yhtiöillä ei ole palkattua henkilökuntaa. Tarvittavat tukipalvelut on joko ostettu ulkoa palveluna (KKOy 31.3. asti) tai ostettu liitolta hallinnointikorvausta vastaan.

UUODEN 2010 TOIMINTA JA TALOUS

Vuoden 2010 talousarviossa on liiton toiminnallinen tulos arvioitu noin 570 000 euroa alijäämäiseksi. Marttaliitto-konsernin arvioitu tulos on 72 000 euroa ylijäämäinen.

RAHOITUSTILANNE

Vuosi 2009 oli liiton ja konsernin toiminnassa poikkeuksellinen johtuen Marttakeskuksen peruskorjauksesta sekä 110-vuotisjuhlavuodesta. Vuonna 2009 on realisoitu liiton osake- ja korkosijoituksia edellä mainittujen hankkeiden toteuttamiseksi. Vuodesta 2011 lähtien arvioidaan liiton toiminnan normalisoituvan eli toiminnan tuottojen edellytetään kattavan toiminnan kustannukset.

EDUARD POLÓNIN SÄÄTIÖ

Eduard Polónin säätiö on perustettu 1994 Eduard Polónin testamenttivaroilta. Säätiön sääntöjen mukaan sen tehtävänä on tukea marttajärjestön kotitalousneuvontaa. Säätiö jakaa avustuksia sijoitustoiminnan tuotoista. Marttaliitto hallinnoi säätiön toimintaa.

Säätiön hallituksena toimii Marttaliiton hallitus ja asiamiehenä Marttaliiton toiminnanjohtaja Merja Merasto 16.8. asti ja 17.8. alkaen toiminnanjohtaja (ma.) Asta Kuosmanen.

KESKINÄINEN KIINTEISTÖSAKEYHTIÖ LAPINLAHDENKATU 3

Yhtiön toimialana on hallita Helsingin kaupungin 4. kaupunginosan (Kamppi) korttelissa 4153 sijaitsevaa tonttia nro 3 (Lapinlahdenkatu 3) ja sillä sijaitsevaa toimisto- ja liiakerakennusta. Yhtiön toimitusjohtajana toimi 31.3. asti Hannu Rahkila Comreal Management Oy:stä ja 1.4. alkaen Riitta Hautamaa.

MARTTALIITON PALVELUT OY

Yhtiön toimialana on kahvila-, ravintola- ja catering-toiminta sekä tilavuokraus, koulutus- ja konsultointitoiminta. Yhtiöllä on aputoiminimet Ravintola Martta, Deli-Café Martta sekä Martan Palvelut. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Aila Vuotila.

MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEES

Uusi tytäryhtiö Marttaliiton Palvelut Oy perustettiin 28.5.2009. Ehdotus ylijäämän käytöstä: Hallitus ehdottaa, että Marttaliitto ry:n tilikauden alijäämä 659 651,80 euroa lisätään liiton omaan pääomaan.

Avainlukuja (tuhatta euroa)	2009	2008
Sijoitusten tuotot	554	3 100
Sijoitusten hoitokulut	-101	1 118
Jaetut apurahat	2 030	1 661
Tulos	-1 439	281
Taseen loppusumma	17 963	19 402

Avainlukuja (tuhatta euroa)	2009	2008
Kiinteistön tuotot	448	435
Kiinteistön hoitokulut	198	182
Poistot	532	154
Tulos	-282	69
Taseen loppusumma	13 131	6 786

Avainlukuja (tuhatta euroa)	2009
Liikevaihto	247
Liiketoiminnan kulut	350
Liikevoitto/-tappio	-104
Taseen loppusumma	117

Marttapiirit

Marttajärjestöön kuuluu 16 piiriä, jotka kattavat koko Suomen Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Piirit antavat kotitalousneuvontaa ja vastaavat marttojen järjestötyöstä alueellaan.

ETELÄ-HÄMEEN MARTAT
Perustettu vuonna 1952

Yhdistyksiä 35
Marttoja 1 111

Rauhankatu 5, 13100 Hämeenlinna
p. 044 072 3071
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/etela-hame
Toiminnanjohtaja **Arja Pehkonen**
Puheenjohtaja **Marja-Leena Niskanen**

ETELÄ-KARJALAN MARTAT
Perustettu vuonna 1921

Yhdistyksiä 105
Toimintaryhmiä 21
Marttoja 3 756

Raatimiehenkatu 22, PL 105, 53101
Lappeenranta

etunimi.sukunimi@martat.fi
p. (05) 622 1100
www.martat.fi/etela-karjala
Toiminnanjohtaja **Tuija Valjakka**
Puheenjohtaja **Lea Sairanen**

ETELÄ-SAVON MARTAT
Perustettu vuonna 1958

Yhdistyksiä 69
Marttoja 2 002

Hallituskatu 7 A 1, 50100 Mikkeli
p. 0440 228 910
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/etela-savo
Toiminnanjohtaja **Ritva Otva**
Puheenjohtaja **Aira Nurminen**

ITÄ-HÄMEEN MARTAT
Perustettu vuonna 1917

Yhdistyksiä 76
Marttoja 2 123

Laaksokatu 1, 15140 Lahti
p. 010 838 5630
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/ita-hame

Toiminnanjohtaja **Tuulikki Uusitalo**
Puheenjohtaja **Sirkka Mantula**

KAINUUN MARTAT
Perustettu vuonna 1938

Yhdistyksiä 16
Marttoja 617

Sammonkatu 10 A 3, 87100 Kajaani
kainuun.martat@kajaani.net
p. (08) 622 429
www.martat.fi/kainuu
Toiminnanjohtaja **Pirjo Määttä**
Puheenjohtaja **Raija Kemppainen**

KESKI- JA ETELÄ-POHJANMAAN MARTAT
Perustettu vuonna 1929

Yhdistyksiä 28
Marttoja 1 203

Vingenkatu 15 A ja Vingenkatu 15 B
14, 67100 Kokkola
p. (06) 831 7887
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/keetpo
Toiminnanjohtaja **Tuija Biskop**
Puheenjohtaja **Ulla Keski-Sämpi**

KESKI-SUOMEN MARTAT
Perustettu vuonna 1925

Yhdistyksiä 61
Marttoja 1 896

Väinönkatu 36 b A, 40100 Jyväskylä
p. 010 838 5640, 050 438 7532
keski-suomen@martat.fi
www.martat.fi/keski-suomi
Kehitysjohtaja **Kati-Erika Timperi**
Puheenjohtaja **Raija Heiskala**

KYMENLAAKSON MARTAT
Perustettu vuonna 1921

Yhdistyksiä 100
Toimintaryhmiä 16
Marttoja 3 667

Torikatu 6, 45100 Kouvola
p. 010 838 5650
etunimi.sukunimi@martat.inet.fi
www.martat.fi/kymenlaakso
Toiminnanjohtaja **Anne Saarikko**
Puheenjohtaja **Leena Mäkinen**

LAPIN MARTAT
Perustettu vuonna 1926

Yhdistyksiä 47
Marttoja 1 546

Rovakatu 13, 96100 Rovaniemi
p. 010 838 5557
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/lappi
Kehitysjohtaja **Eija Räihä**
Puheenjohtaja **Liisa Eloranta**

PIRKANMAAN MARTAT
Perustettu vuonna 1926

Yhdistyksiä 67
Marttoja 2 584

Tampellan Esplanadi 7 Ih 3,
33100 Tampere
p. 010 838 5610
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/pirkanmaa
Toiminnanjohtaja **Marja Kuuteri-Kallio**
Puheenjohtaja **Maija Lepistö**

POHJOIS-KARJALAN MARTAT
Perustettu vuonna 1907
Yhdistyksiä 114

Toimintaryhmiä 11
Marttoja 4 028

Kauppakatu 23 b B 13,
80100 Joensuu
p. (013) 122 450
pohjois-karjala@martat.fi
www.martat.fi/pohjois-karjala
Toiminnanjohtaja **Ilona Tossavainen**
Puheenjohtaja **Tuula Kähkönen**

POHJOIS-POHJANMAAN MARTAT
Perustettu vuonna 1919

Yhdistyksiä 50
Marttoja 569

Kajaaninkatu 36, 90100 Oulu
p. 010 838 5620
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/pohjois-pohjanmaa
Toiminnanjohtaja **Katri Savolainen**
Puheenjohtaja **Eila Keränen**

POHJOIS-SAVON MARTAT
Perustettu vuonna 1917

Yhdistyksiä 65

Marttoja 2 604

Ajurinkatu 43, 70110 Kuopio
p. 050 339 4260
pohjois-savon@martat.fi
www.martat.fi/pohjois-savo
Toiminnanjohtaja **Anne Matilainen**
Puheenjohtaja **Aila Nurmi**

SATAKUNNAN MARTAT
Perustettu vuonna 1952

Yhdistyksiä 61
Toimintaryhmiä 2
Marttoja 2 107

Valtakatu 7, 28100 Pori
p. (02) 633 0141, 050 412 2285
satakunta@martat.fi
www.martat.fi/satakunta
Toiminnanjohtaja **Raija-Liisa Heinonen**
Puheenjohtaja **Tellervo Leppiniemi**

UUDENMAAN MARTAT
Perustettu vuonna 1929

Yhdistyksiä 152

Toimintaryhmiä 11
Marttoja 5 884

Lapinlahdenkatu 3 A,
00180 Helsinki
p. 010 838 5660
etunimi.sukunimi@uudenmaanmartat.fi
www.uudenmaanmartat.fi
Toiminnanjohtaja **Anne Lempinen**
Puheenjohtaja **Hanna Markkula-Kivisilta**

VARSAIS-SUOMEN MARTAT
Perustettu vuonna 1908

Yhdistyksiä 102
Toimintaryhmiä 24
Marttoja 4 594

Yliopistonkatu 33 G, 3. krs,
20100 Turku
p. (02) 284 2200
varsinais.suomen@martat.fi
etunimi.sukunimi@martat.fi
www.martat.fi/varsinais-suomi
Toiminnanjohtaja **Sanna Voutilainen**
Puheenjohtaja **Riitta Leinonen**

PIIRIEN JÄSENMÄÄRÄT 1.1.2010

Etelä-Hämeen Martat ry	1 111
Etelä-Karjalan Martat ry	3 756
Etelä-Savon Martat ry	2 002
Itä-Hämeen Martat ry	2 123
Kainuun Martat ry	617
Keski- ja Etelä-Pohjanmaa	1 203
Keski-Suomen Martat ry	1 896
Kymenlaakson Martat ry	3 667
Lapin Martat ry	1 546
Pirkanmaan Martat ry	2 584
Pohjois-Karjalan Martat	4 028
Pohjois-Pohjanmaan Martat	569
Pohjois-Savon Martat ry	2 604
Satakunnan Martat ry	2 107
Uudenmaan Martat ry	5 884
Varsinais-Suomen Martat	4 594

Yhteensä 41 291

Yhdistyksiä yhteensä 1 148
Toimintaryhmiä yhteensä 85

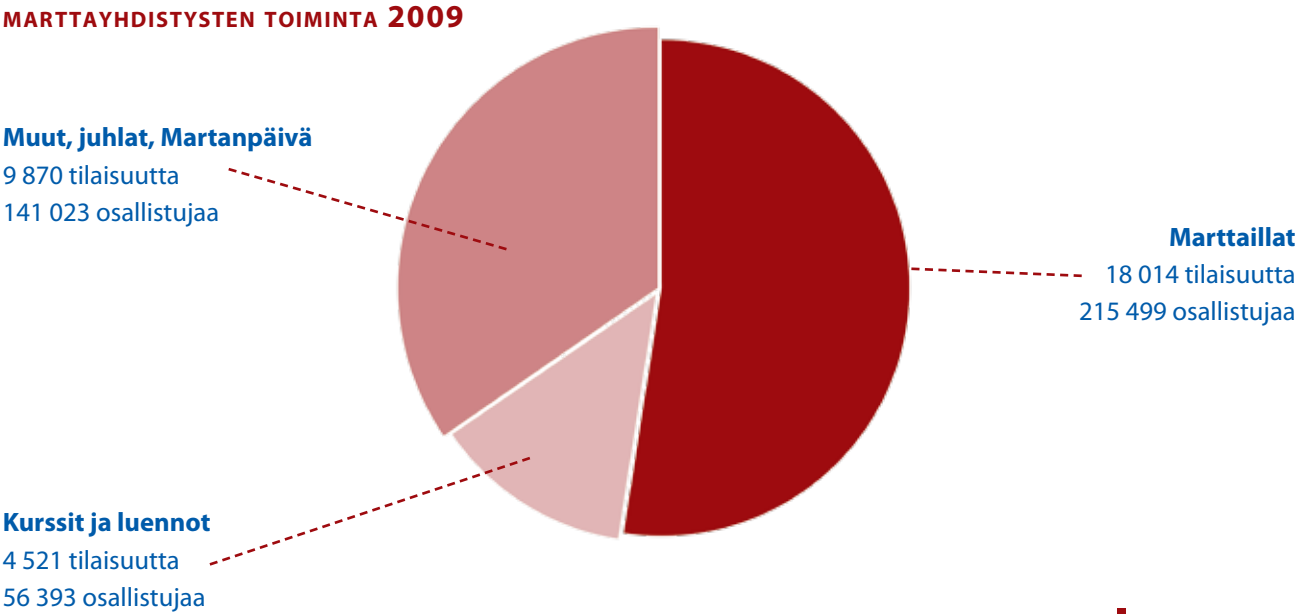
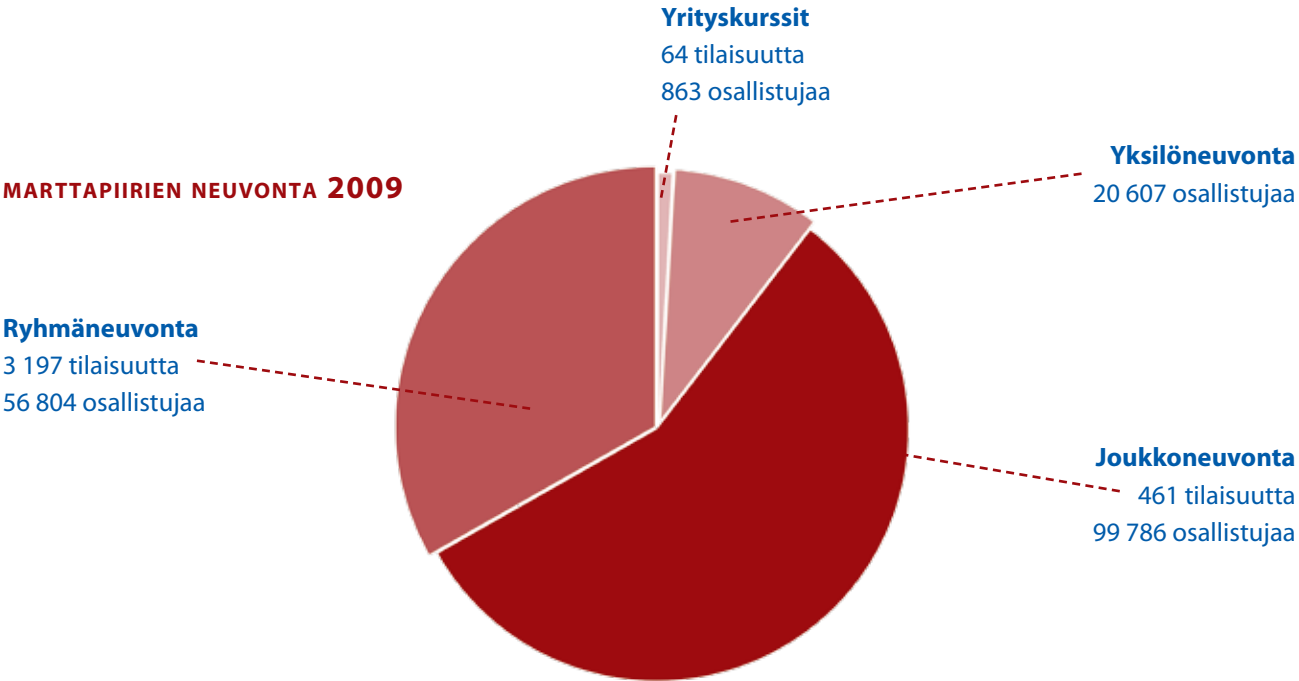
Yhteensä 1 233

Yhteenvedo piirien toiminnasta

Vuosi		2009	Yhdistykset		Kertoja	Osallistujia
Piirejä		16	Marttaillat		18 014	215 499
Yhdistyksiä		1 145	Kurssit ja luennot		4 521	56 393
Toimintaryhmiä		86	Muut, juhlat, Martanp.		9 870	141 023
Jäseniä		41 291				
Toiminta-alue (kuntia)		307				

Piirien toimihenkilöt	Määrä	Piirit	Kertoja	Osallistujia
Neuvonta	51	Yksilöneuvonta		20 607
Toimisto	14	Joukkoneuvonta	461	99 768
Kotiapu	74,5	Ryhmäneuvonta	3 197	56 804
Harjoittelijat/tilapäiset	80,5	Yrityskurssit	64	863
Muu henkilöstö	50			

Marttaliiton toimisto

Lapinlahdenkatu 3, 00180 Helsinki
Vaihde 010 838 5500,
faksi 010 838 5601

Martat-lehti 010 838 5600,
faksi 010 838 5601

Sähköpostit
etunimi.sukunimi@martat.fi,
martat@martat.fi

www.martat.fi

Taitto ja visuaalinen suunnittelu | Aino Nieminen
Paino | Lönnberg

